

ቅዱስ አትናቴዎስ ዘእስክንድርያ እንዲህ ይላል «በእውነት የያዘው የመላእክትን ባሕርይ ሳይሆን የአብርሃምን ነው። ስለዚህ ወንድሞቼን በነገር ሁሉ ሊመስል የተገባው ሾኗል። የእግዚአብሔር በሆነው ነገር ሁሉ የሚምርና የታመነ ነው፤ ሊቀ ካህናትም ነው። ስለሕዝቡ ሁሉ ኃጢአት እርቅን ፈጽሟል። ተወቃይቷል። ተፈትኖ የሚፈተኑ ወገኖችን በፈተና የሚጸኑበትን ጸጋ አድሏል። ለፈተና የተዘጋጁ ቅዱሳንም ከሰማያዊው ጥሪ ተካፋይ የሆናችሁ ቅዱሳን ወንድሞች ሆይ፤ የሃይማኖታችን ሐዋርያና ሊቀ ካህናት ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ተመልከቱ» ብለዋል።

በጥቅሉ ሥግው ቃል /ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከመላእክት እጅግ ጥቂት አንሶ ሌላ ሰማያዊ የሆነ ፍጡር ሊፈጽመው የማይቻለውን የሚከተሉትን ዋና ዋና ነገሮች ፈጽሟል።

፩. የሰማያዊ መንግሥቱን በር ከፍቶልናል። ስለዚህ ክርስቲያን የሆነ ወገን በተከፈተው በር ለመግባት መንፈሳዊውንና ሰማያዊውን ተጋድሎ በፍቅር ይፈጽማል።

፪. የሰው ዘር ሁሉ ከቅዱሱ እግዚአብሔር ጋር አንድነት እንዲኖረው ሆኗል። ስለዚህ እርሱ ቅዱስ ስለሆነ በሰው የሚያምኑ ወገኖች የተቀደሱ ሆነዋል።

፫. የባሕርይ አባቱን ስም ስለነገረን ወንድሞቼ አድርጎናል። የምጣ ስጋና ሕይወትን እንድንለማመድ አስተምሮናል፤ ይህም የጌትነቱ መታወቂያ በምትሆን በእንዲት ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ነው።

፬. ለባሕርይ አባቱ የመታዘዝ ልጆች አድርጎ ስጦታቸውን እርሱ አባታችን ሆኗል።

፭. በሞቱ ሞታችንን ደምስሷል፤ ከሰይጣን እገዛም ነጻ አውጥቶናል።

፮. ተፈትኖ በነገር ሁሉ የታመነ ሆኖ ስለተገኘ በሰው በማመናቸው ምክንያት ፈተና የሚያጋጥማቸውን ወገኖች ሊረዳቸው የታመነ ነው።

ምዕራፍ ሦስት

ክርስቶስና ሙሴ

ሐዋርያው በክርስቶስና በብሉይ ኪዳን ነቢያት፤ እንዲሁም በመላእክት መካከል ባደረገው ገጽጽ የክርስቶስን ባሕርይ አጉልቶ አሳይቷል። ነቢያትም፤ መላእክትም ያላቸውን የክብር ደረጃ ዝቅ ሳያደርግ፤ ሳያሳንስም የጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን መለኮታዊ ርቀት አመልክቷል። በዚህ ምዕራፍ የክርስቶስን አገልግሎትና የመጀመሪያውን የእስራኤልን መሪ በጌታ ፊት የቆመውን የቅዱሱን የሙሴን አገልግሎት ያነጻጽራል።

ሙሴ ለዘላለም እንዳይኖር ሞት ስለከለከለው እስራኤልን እግዚአብሔር አገዛዝሎ ወዳላቸው ወደ ተስፋይቱ ምድር ሕዝቡንም ይመራ ዘንድ ሐላፊነቱን ለእያሱ ሰጠ። ሐዋርያው የታላቁን ነቢይ የሙሴን አገልግሎት ያቃለለ አይደለም። ነገር ግን ታማኝነቱ በታላቅ ሥራ የተገለጠ መሆኑን ካስረዳ በኋላ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መምጣት የሙሴ አገልግሎት ጥላ መሆኑን አመለከተ። ሐዋርያው በዚህ ምዕራፍ ሁለት ነጥቦችን በስፋት አውስቷል።

፩. ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስና ነቢዩ ሙሴ /ቁ. 1-፮/

፪. የእስራኤላውያን የልብ ጥንካሬ /ቁ. ፯-፲፱/

፫. ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስና ነቢዩ ሙሴ በተመለከተ እንዲህ አለ

«ስለዚህ ከሰማያዊው ጥሪ ተካፋዮች የሆናችሁ ቅዱሳን ወንድሞች ሆይ የሃይማኖታችንን ሐዋርያና ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስን ተመልከቱ፤ ሙሴ ደግሞ በቤቱ ሁሉ የታመነ እንደሆነ እርሱ ለሾመው የታመነ ነበር» /ቁ. ፩፣ ፪ ፡ 18

ቅዱስ ጳውሎስ ዕብራውያንን ቅዱሳን ወንድሞች ይላቸዋል። ከመለኮታዊው ጥሪ ተከፋዮችና የቅዱሱ አካል ተከፋዮች በመሆናቸው ነው። ሰማያዊ በሆነው በክርስቶስ የሚኖሩ ወገኖች ምእመናን ቅዱስና ሰማያዊ የሆነውን ሕይወት ተስፋኞች ይላቸዋል። ስለዚህ በእርሱ ሰማያውያን በሚኖሩበት ደረጃ ራሳቸውን መቀደስ ይቻላቸዋል። ከሊቃውንት አንዱ እንዲህ ይላል፡ «ጌታችን በሰማያት ከብሩ በአባቴ ቀኝ እንደተቀመጠ ካመንክ፤ ለአንተ በሰማያዊ ሥፍራ ቦታ እያዘጋጀልህ እንደሆነ እወቅ።»

ሐዋርያው ጌታችንን እና ሙሴን እያነጻጸረ ሲነግራቸው መድኃኒን ክርስቶስን በሁለት መልኩ እንዲመለከቱ ነግሯቸዋል።

ሀ. የሃይማኖታችን ሐዋርያ መኾኑን

ጌታችን ሥጋን በመልበሱ ምክንያት የሐዋርያነት ሥራን ሠርቷል። ዓለሙን የወደደ እግዚአብሔር አብ መለኮታዊ ፍቅሩን በመስቀል ላይ ይገልጽ ዘንድ የባሕርይ ልጁን ወደ ዓለሙ ላከ። የትንሣኤ ሥልጣንን በትንሣኤው ብርሃን ሰጠን።

¹⁸ በምዕራፍ ሁለት መጨረሻ ላይ ክርስቲያኖችን የደረሱበትን መንፈሳዊ ደረጃና የተቀበሉትን ክብር ያሳያል ይኸውም በነገር ሁሉ የተፈተነ የታመነ ሊረዳቸው የሚችል ሰማያዊ ሊቀ ካህናት ያላቸው መሆኑን በመግለጽ ነው። በአላባቸው በፍጹም ነፍሳቸው ይህንን ሊቀ ካህናት እንዲከተሉ ይመከራል። በሰማይና በምድር ያሉ ነገሮች አላባችንን ሊሰርቁት እንደማይገባ የአላባች ሁሉ መጠቅለያ ወደሆነው ወደ መድኃኒታችን እንድንመለከት መንገዱን ያሳየናል። ወንድሞች በማለት የጠራቸው ትዱሳንን ነው። እኛንም «የልባችሁ ንጆሮች ሲበሩ የመጥራቱ ተስፋ ምን እንዲሆን በቅዱሳንን ዘንድ ያለው የርሱት ክብር ባለጠግነት ምን እንደሚሆን ለምናምንም ከሁሉ የሚበልጥ የጋይሉ ታላቅነት ታውቁ ዘንድ ነው ተባለን። አረ. ልክ. 11]

በአባቴ ቀኝ በመቀመጡ እኛም ወደ እግዚአብሔር መንግሥት እንድንገባ መንገዱን ከፈተልን። የጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ አገልግሎት በዚህ ረገድ ከመላእክቱና ከነቢያቱ አገልግሎት ይበልጣል። ተላክ ማለት አስቀድሞ የነበረበትን ሥፍራ /ቦታ/ ለቆ ወደ ሌላ ቦታ መሔድ ማለት አይደለም። ይህ ሰውኛ ቋንቋ ነው። ሥጋ መልበሱን በአጭር ቁመት በጠባብ ደረት ተወስኖ የሰውን ባሕርይ ባሕርይው ማድረጉን መናገር ነው እንጂ። በመከከላችንም አደረ። መለኮታዊ ባሕርይ ግን ለትጽበት ከአባቴ የተለየበት ጊዜ አልነበረም። በመለኮታዊ ባሕርይ በሰማይና በምድር የመላ ነው።

የዚህ መልእክት ዓላማ እምነታችንን መመስከር ነው። እውነቱንም መግለጽ ነው። እርሱ በእኛ ዘንድ የማይለወጥ መለኮታዊ እውነት ሆኖ ተገልጧል። ተቀብለንዋል። ስለዚህ የአብን ፈቃድና ምስጢርም ማወቅ ይቻላል። ጌታችን እንዳለ፤ «እኔንስ ብታውቁኝ አባቴን ደግሞ ባወቃችሁ ነበር። ከአሁን ጀምሮ ታውቁታላችሁ አይታችሁትማል» /ዮሐ. 10፡2/። ስለዚህ የጌታችን አገልግሎት የተለየ ነው። በወልድ የማዳን ሥራ በአብ እቅፍ ዘንድ እንሆን ዘንድ የክርስቲያኖች ትምክህት ይህ ነው። ከእርሱ ከአብ ጋር አንድነት የፈጠርነው በወልድ ነው። የሥጋ ዐይን የማያየውን የማይገነዘበውን ምስጢር በመንፈሳዊ ዐይን በማየት ደስታችን ፍጹም የሆነው በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተፈጸመው የማዳን ግብር ነው።

ለ. ሊቀ ካህናት መሆኑን

በክርስቶስ የመኑ ዕብራውያን ከአሮን ክህነት ተላቀው ነበር። ምክንያቱም የአሮን ክህነት በሚበልጠው የጌታችን ክህነት ተለውጧልና። ዕብራውያን የተሻለኝ በአምላክ ደረጃ ያለ ኃጢአታቸውን ይቅር የሚል ሊቀ ካህናት ያስፈልጋቸው ነበር።

እርሱ በሰማይ ሆኖ ለዘላለም ሊቀ ካህናት ሆኖ የተሾመ ነው።
ያለ ማቋረጥ ሐዋርያው እንደገለጠው እንደ መልክዴቅ ከህነት
ለዘላለም ካህን ሆኖ በባሕርይ የተሾመ ነውና ሹመቱን የተቀበለው
አይደለም። ከባሕርይ የተገኘ ሹመት ነው እንጂ።

አስቀድመን እንደገለጥነው አይሁድ በእውነተኛዎች የእግዚአብሔር
ክሊያትና ለወጋቸው በሚቀኑ የእውነተኛው አምላክ አገልጋዮች ባልሆኑ
ካህናት ምክንያት ከፍተኛ ቅሬታ ውስጥ ገብተው ነበር። ጌታችን ግን
ሁለቱንም ወገኖች ያለፈ ነው። በእርሱ የክሊያት ትንቢት የተከፈለ ዕው
ቀት አይደለም። እርሱ እውነተኛ ፍጹም የሆነ ዕውቀትም ጭምር
ነው እንጂ። ክሊያት ከፍለው ትንቢት የተናገሩለት ትንቢት እርሱ
ነው። ክሊያት ከፍለው ያወቁትም ዕውቀት ጌታችን ነው፤ በተመሳሳይ
ሁኔታ ሊቀ ካህናትም ነው የበግና የላሕም ደም በሚያቀርብ በምድራዊ
ሊቀ ካህናት ምሳሌ አይደለም። በመለኮታዊ ፍቅሩ በተደረገ ጥበብና
ምስጢር የተፈጸመ ከህነት እንጂ። ነፍሱን በለወገኖቹ ቤላ አድርጎ
ሰጥቷል። የመሳሪያን አገልግሎት ባለፈ መልኩ ትንቢቱ ከጌታችን የክህነት
አገልግሎት ጋር ተሰማምቷል። የታላቁን ክቤ የመሳሪያና የክህነት
አርንን አገልግሎት ያለፈ በሰማያት ቀኝ የተቀመጠ ሊቀ ካህናት
ከእግዚአብሔር ዘንድ ሆኗል። እርሱም ጌታችን መድኃኒታችን አየሱስ
ክርስቶስ ነው። ይህ አስቀድመን ያገኘው ነጥብ ዘጌታችን እና በክብር
መሳሪያ መካከል ያለውን ገጽጽ ለማጣት የሚጠቅም መግለጫ ነው። በሚከ
ተለት ዋና ዋና ነጥቦችም ተጠቃሎ እንደሚከተለው ቀርቧል።

፩ኛ. ሐዋርያው ክቤ መሳሪያ በእግዚአብሔር ቤት ሁሉ የታመነ
መሆኑን በማመልከት ይጀምራል። ጌታችን የመሳሪያን አገልግሎት እንዴት
እንዳለፈ በመግለጽ አልጀመረም። ምክንያቱም አይሁድ ከመሳሪያ ጋር
ከፍተኛ የሆነ አንድነት ነበራቸውና ምናልባት የማያጸምጡት ወገኖች
ትግላቸውን አቋርጠው እንዳይሔዱ በመፍራት ያመኑት ከርስቲ
ያኖች እንኳን ለመሳሪያ ጥልቅ የሆነ ፍቅርና አክብሮት ነበራቸውና ነው።

ክቤ እግዚአብሔር መሳሪያ «በቤቱ ሁሉ የታመነ ነው» በማለት
ትምህርቱን ጀመረ። መሳሪያ ወገኖቹን እየመራ ባሕር ከፍለው
መና አውርዶ ከጠላት ተዋግቶ ሕዝቡን መርቶ ነበረና ጠባቂያ
ቸውና ተንከባካቢያቸው እንደሆነ እስራኤል ሁሉ ያወቁት ታላቅ
ነቢይ ነው።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ መሳሪያ «በቤቱ ሁሉ የታመነ ነው»
በማለት የነቢዩን ክብር ከፍ አድርጎ ሲጠራ እንመለከታለን። የባሕ
ርይ አባቱ አብ ያከበረው ጌታችንም የታመነ ነው። «እኔ ራሴን ባክብር
ክብራ ከንቱ ነው የሚያከብረኝ እናንተ አምላካችን የምትሉት አባቱ
ነው» ብሏል /ዮሐ. ፳፻፱/። እርሱ ለሾመው የሚለው ቃል አርዮሳው
ያን የሚሰናከለበት ቃል ነው። ጌታችን የባሕርይ ተዋርዶ ያለበት መሳሪያ
ታያቸው። አርዮስ እግዚአብሔር አብ ወልድን በቤተ ክርስቲያን
ላይ ሾሞታልና ባሕርይው ገብ ያለ ነው ይላል። ቅዱስ አትናቴዎስ ዘአስ
ከንድርያ ይህንን ሁኔታ ሲያብራራ፡- ጌታችን መድኃኒታችን አየሱስ
ክርስቶስ የእግዚአብሔር ዘላለማዊ ቃል ነው። ቅድስት ገጽሐት ከሆነች
ከድንግል ማርያም ማገፀን ለራሱ ቤትን አዘጋጀ። ከሰው ልጆችም ጋር
አንድነትን ፈጠረ። ይህንን ነገር ጥበቆው ስሉሞን «ጥብብ ቤትን ሠራች»
በማለት የተናገረው /ምሳሌ ፪፻፩/። የእግዚአብሔር ቃል ቤትን
የሠራ /የገንባ/ ጥበብ ነው። የተዋሐደውም የእኛን ባሕርይ ነው።

ከሊቃውንት አንዱ ይህንን ሐዋርያው የገለጸውን አንቀጽ ሲያብራራ
/ክርስቶስ የተሾመ ነው የሚለውን/ ከአብርሃም ዘር ሥጋን ነፃ፤ ይህም
ጌታችን ጥንተ ገንዘቡ ያልነበረ ሥጋን ገንዘቡ ለማድረግ መጀመሪያ
ነው። ለሕዝቡ ኃጢአት ሞተ ተብሎ እንዴት ሊነገር ይችላል? ቢሥጋ
ካልሆነ ምክንያቱም እንደተባለ የተሠቃየው የሞተው ቢሥጋ ነውና።
ተሾመ የተባለው ቢሥጋዊው ነው። ሞተ ቢሥጋ ወሐደው በመንፈስ
እንደተባለ። ከፀንም በላይ እርሱ የካህናትም ዘር ከሆኑ ወገኖቹ ጋር
ከህነቱን የሚያካፍል ሊቀ ካህናት ነው።

፪ኛ. ሙሴ በእረኝነት አገልገሎቱ የታመነ ነው። ነገር ግን በመድኃኒ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ እረኝነትና በሙሴ እረኝነት መካከል የዝፈ ልዩነት አለ። እንደተናገረ «ቤቴን የሚያዘጋጀው ከቤቴ ይልቅ የሚበልጥ ክብር እንዳለው መጠን፤ እንዲሁ እርሱ ከሙሴ ይልቅ የሚበልጥ ክብር የተገባው ሆኖ ተቆጥሯልና፤ እያንዳንዱ ቤት በአንድ ሰው ተዘጋጅቷልና። ሁሉን ያዘጋጀ ግን እግዚአብሔር ነው» /ቁ. ፫፤ ፱/። ቤቴን በገንባው ተፈጥሮአችን ማደስ በሚቻለው በጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስና በቤቴ የታመነው በሙሴ መካከል ምን ያህል ታላቅ ልዩነት ይኖር ይሆን? ሙሴ እግዚአብሔር ያዘጋጀው ቤት ነው።

፫ኛ. ሙሴ እንደ አገልጋይ ለእግዚአብሔር ፍቅር ጥንቃቄ ሕጉንም ለማወጅ በእግዚአብሔር ቤት የታመነ ነበር። ስለዚህ ወደ ቅድስት ሲገባ የቆመባት ምድር የተቀደሰች እንደሆነች አውቆ የእግሩን ጫማ አወለቀ /ዘ። ፫፤ ፭/። እንደታማኝ አገልጋይ ቅዱስ ለመሆኑና እግዚአብሔርን ለመገናኘት እንደወጣ ትሑት ባሪያ ይህንን ታላቅ ነገር አደረገ። መድኃኒ ክርስቶስ ግን ልጅ ነው። ሁሉንም ወራሽ ነው። ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ይላል «ሙሴ በኋላ ስለሚነገረው ነገር ምስክር ሊሆን በቤቴ ሁሉ እንደሉሉ የታመነ ነበር። ክርስቶስ ግን እንደልጅ በቤቴ ላይ የታመነ ነው» /ቁ. ፭/።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ይህንን ምስጢር የሚያጠናክር ነገርን እንዲህ ሲል ይናገራል። «ሙሴ የሚጠነቀቀው ስለሌላ ወገን ሁብት ነው። ጌታችን የሚጠነቀቀው ስለራሱ በጌታችን ድንኳን ነው። ይህም ማለት ስለእኛ ስለቤቴ ቅዱስ አድርጌ ስለሠራው ስለመቅደስ ሰውነታችን መንግሥቱን ስለሚያወርሳቸው ምእመናን ይጠነቀቃል ማለት ነው።

፬ኛ. የዚህ ተግባራዊ የሆነ ንጽጽር ውጤት እንደሚከተለው ተገልጿል «እኛም የምንደፍርበትን፤ የምንመክበትንም ተስፋ እስከ መጨረሻው አጽንተን ብንጠብቅ ቤቴ ነን» /ቁ. ፮/። አስቀድሞ ነቢዩ ሙሴ በሥጋ እንደታማኝ ነቢይ ሆኖ ያገለገለውን የእግዚአብሔር ቤት ማደሪያ ሆነን ልንሠራ ይገባል። የቤቴ ባለቤት የሆነው ወልድ በእኛ ሲያድር በመንፈስ ቅዱስም ሲያንጸን በአገልግሎታችን እንበረታለን። ይህንን የሐዋርያውን ንጽጽር በቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ቃል እንደምድመው ጌታችን ስለመቅደሱ ሳይሆን፤ ስለሕዝቡ ሁሉ ሲናገር እናደምጠዋለን። ሐዋርያው በተፈጠረ /የእግዚአብሔር ቤት/ እና በፈጣሪ መካከል በአገልጋዩ /በሙሴ/ በልጁ /ክርስቶስ/ መካከል ያለውን ልዩነት እንዴት እንዳስቀመጠ ተመልከታችሁ። ሙሴ እንደአገልጋይ የእግዚአብሔር በሆነው ነገር ላይ ሲሾም ልጁ ግን ወራሽ የሆነው የአባቴ ገንዘብ ገንዘብም በሆነው በሕዝቡ ላይ የተሾመ ነው።

የአይሁድ ልብ ጥንካሬ

ሐዋርያው በመድኃኒ ክርስቶስና በሊቀ ነቢያት ሙሴ መካከል ያለውን ልዩነት በንጽጽር ከገለጸ በኋላ፤ ትምህርቱን ወደ ሕዝቦቹ ወደራሳቸው አደረገ። ዕብራውያን በታመነው መሪያቸው በሙሴ እየተመሩ እግዚአብሔር ወደገባላቸው ወደተስፋይቱ ምድር ሳይደርሱ በምድረ በዳ የቀሩት በመሪያቸው ድካም አልነበረም። በሕዝቡ እልክኝነትና አለመታዘዝ ምክንያት ነው እንጂ፤ ሙሴ ታማኝ አገልጋይ ነበረ። ነገር ግን ይመራው በነበረው ሕዝብ አለማመንና እልክኝነት ምክንያት በሙሴ አማካኝነት የተገባላቸውን የቃል ኪዳን አገር ሳይገቡ በት ቀሩ። ስለዚህ ለሕዝቡ አሁን የሚያስፈልጋቸው በሙሴ መመላት አይደለም። ከእውነተኛው ዕረፍት፤ ከመለኮታዊውም ቃል ኪዳን እንደአባቶቻቸው በእልክኝነትና በአለማመን ታጅበው በልዩነት ጦርነት ምክንያት እንዳይጉዱ ወደ ራሳቸው መመልከት ነው።

በሰዚህ መንፈስ ቅዱስ እንደሚል ዛሬ ድምፁን ብትሰሙት አባቶቻችሁ እኔን የፈተኑበት የመረመሩበትም ዐርባ ዓመትም ሥራዬን ያዩበት በምድረ በዳ በፊትና ቀን በማስመረር እንደሆነ ልባችሁን እልክኛ አታድርጉ /ቁ. ፭/።

ሐዋርያው በዚህ ሥፍራ የወሰደው በመገመር ዘጠና አምስት መጨረሻ ያለውን ቃል ነው። በመጀመሪያ እንደ ልጅና ማደሪያውን እንዳዘጋጀ /የእግዚአብሔርን ቤት/ ፈጣሪ የጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን መታመን አስረዳ። እንደገናም በቤቱ ላይ የሸመውን ታማኝን ሙሴን በማንግዝት የነበረውን አገልግሎት አሳየ። በሁለቱ መካከል ያለውን ግልጽ የሆነ ልዩነት ተነተኑ። ከዚያም አባቶቻቸው ከመለኮታዊው ቃል ኪዳን ምን ያህል እንዳፈገፈጉ ተናገረ፤ በምድረ በዳ ቀርተዋልና። እግዚአብሔር ቃል ወደገጠቸው የተነሳ ይቱ ምድር አልደረሰምና። ምንም እንኳን የመራቸው ሊቀ ነጋሪት ሙሴ የታመነ ቢሆንም እስራኤላውያን ለዚያ ለተጠላቸው ክብር እንደሚገባ ሆነው አልተገኙም። ያ ትውልድ የጠፋው መለኮታዊ ጥበቃ የተለየው ስለነበር አይደለም። የሚመሩትም ሰዎች ቅድስና ስለጉደላቸው አልነበረም። በልባቸው ጥንካሬና ለንስሐ የሚሆን ሥፍራ ስላልነበራቸው ነው። እግዚአብሔር ስለእነርሱ ድኅነት ሲል ዐርባ ዓመት ታግሏል።

የእግዚአብሔር የምሕረት እጅ ቀኑን ሙሉ እየጠበቀቻቸው ነበር። ወደ ዕረፍቱ እንገባ ዘንድ ወድሶ ሁላችንንም ይታግሳል። ነገር ግን የእኛ አለማመን በእግዚአብሔር ጥበቃ ሥር እንዳንቆይ ያደርገናል። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንደተናገረው «አለማመን የልብ ጥንካሬ ውጤት ነው። በሰውነታችን ውስጥ ደረቅ ጠንካራ የሆኑ ክፍሎች ለዶክተር እንደሚያስቸግሩ፤ ራሳቸውን ለእግዚአብሔር ለማስረከብ ፈቃደኛ ያልሆኑ ደንዳና ነፍሳት አሉ» ይላል። ልብ ጠንካራ እስኪሆን ድረስ መለኮታዊ ቃልን ተቀብሎ ተግባራዊ ያደርግ ዘንድ፤ ለእርሱ የሚሆን ሥፍራ የለውም።

በሰዚህ ከእግዚአብሔር አስደናቂ ጥበቃ ወጥተን ፈቃዳችን በክፋት ለቆመው መንፈስ መጠቀሚያ እንዲሆን እናደርጋለን።

ሐዋርያው ተግባራዊ የሆነ ምሳሌን ነግሮናል። ይህም የግብፅ ምድር ለቀቀው የወጡ እስራኤላውያንን ሕይወት ነው። ባለማመናቸው ደስታ የሚያስገኘውን ተስፋ ሳይቀበሉ ቀሩ። በማያቋርጥ ማንጎራጎር ውስጥ መኖር የሕይወታቸው መገለጫ ሆነ። ቀይ ባሕርን ከማቋረጣቸው አስቀድሞ ነቢዩ ሙሴን እንዲህ አሉት «በግብፅ መቃብር ስላልኖረ በምድረ በዳ እንሞት ዘንድ አወጣኸንን?» /ዘፀ. ፲፬፡፲፬/። ቀይ ባሕርን በሰላም አቋርጠው ለጌታ ከዘመሩ በኋላ፤ ስለመራራው ውኃ እንደገና ማጎረምረም ጀመሩ /ዘፀ. ፲፭፡፴፫/። በኤላም ሽለቆ ለሦስተኛ ጊዜ አንጎ ራሳሩ እንዲህም አሉ። ይህንን ጉባኤ ሁሉ በራብ ልትገድሉ እኛን ወደዚች ምድረ በዳ አውጥታችኋል በሥጋው ምንቸት አጠገብ ተቀምጠን እንጀራ ስንበላ ስንጠግብ ሳለ። በግብፅ ምድር በእግዚአብሔር እጅ ምንው በሞትን አሉ /ዘጸ. ፲፭፡፱/።

እግዚአብሔር ከሰማይ መና አውርዶ ቢመግባቸውም ለመታዘዝ አሻፈረን አሉ። ሙሴም «የምትበሉትን ያህል ልቀሙ እንጂ አትርፋችሁ አትልቀሙ» ብሎ አዘዛቸው፤ ነገር ግን ሙሴን አልሰሙትም። አንዳንድ ሰዎችም ከእርሱ ለነገ አስቀሩ። እርሱም ተላ፤ ሸተተ ሙሴም ተቆጣቸው /ዘጸ. ፲፮፡፲፱/። በሰንበት ቀን ያልታዘዙትን መና ሊለቅሙ ወጡ፤ ነገር ግን አላገኙም /ዘጸ. ፲፮፡፴፯/። ሙሴ ከተራራው ሳይወርድ በዘገየ ጊዜ አርንን በፈታቸው የሚሔድ አምላክ ከወርቅ አቅልጦ ይሠራላቸው ዘንድ የግድ አሉት /ዘጸ. ፴፪/። ከዚህ ሁሉ ኃጢአት በኋላ በግብፅ ይሠሩት የነበረው ኃጢአት ናፈቃቸው እንዲህም አሉ።

«በግብፅ ያለ ዋጋ እንበላው የነበረውን ዓሣና ዱባውን በጢሁንም በኩራቱንም ቀዩንም ሽንኩርት ነጩንም ሽንኩርት እናስባለን አሁን ግን ሰውነታችን ደረቀች ዐይናችንም ከዚህ መናበቀር ምንም አታይም» አሉ /ዘኁ. ፲፮፥፩/።

የከነዓንን ምድር እንዲሰልሉ እግዚአብሔር መልአከተኞችን ወደ ከነዓን በላከ ጊዜ እንዲህ አሉ። በግብፅ ምድር ሳለን ምነው በሞትን ኑሮ እግዚአብሔር በሰይፍ እንሞት ዘንድ ወደዚህች ምድር ለምን ያገባል? ሴቶቻችንና ልጆቻችን ምርኮ ይሆናሉ ወደ ግብፅ መመለስ አይቻለንም? /ዘኁ. ፲፱፥፪/ አሉ። ሕይወታቸው በሙሉ በማጥፋትም የተሞላ ሆነ። ስለዚህ እግዚአብሔር ይህንን ትውልድ ጳላ በምድረ በዳ እንዲቀር የተሻለ ተስፋን እንዳያይ አደረገ። ወደተስፋይቱ ምድር ከካሌብና ከኢያሱ በስተቀር መግባት የተቻለው ወገን አልነበረም። ይህ በእስራኤል ውያን ላይ የተደረገ ሥራ ዘወትር በአዕምሮአችን የሚመላለስ ከሆነ የእግዚአብሔርን ተስፋ ቃል ኪዳን በልባችን ምኞት ምክንያት የምናጣ አንሆንም። ሐዋርያው በልባችን ላይ የተከረው ለክፋትም ይሁን ለበጎነት ምንጩ ልባችን ስለሆነ ነው። ልባችን እግዚአብሔር የተቀደሰ መቅደስ ሆኖ ከቀረበ በእርሱ አማካኝነት አጠቃላይ ሰውነታችን ይቀደሳል። አስቀድመን እንዳልነው ለክፋትም ምንጭ ሊሆን ይችላል።

ይህም ጠንካራና ለእግዚአብሔር የጸጋ ስጦታ ያልተመቸ ሆኖ ልባችን በሚቀርብበት ጊዜ ነው። ለዚህ መድኃኒቱ ንስሐ ነው። ይህም ልብን ወደ እግዚአብሔር ለመመለስ ለቅድስናና ለድኅንነትም ያበቃል። የእግዚአብሔር ቃል አድማጩን ወደ ንስሐ ጉትቶ የማምጣት ኃይል አለው።

ስለዚህ ሐዋርያው እንዲህ ይላል፡- «ዛሬ ድምፁን ብትሰሙት ልባችሁን እልክኛ አታድርጉት» ዛሬ ብሎ ቀን ቆጥሮ ተናገረ። ምክንያቱም ትላንት የኖርነው ሕይወት ዛሬ ልባችንን እልክኛ አድርገን ከሆነ አይጠቅመንምና። በተጨማሪ ወደፊት የሚመጣው ነገር በእኛ እጅ የተጨበጠ አይደለም። ድምፁን ልንሰማ የሚገባን ዛሬ ነው። ነገር ግን ዛሬን በንስሐ የምንመላለስ ከሆነ የእግዚአብሔርንም ድምፁን በትክክል መሰማት ከተቻለን ካላፈው ሕይወታችን ተጠቃሚ እንሆናለን። የሚመጣውንም ሕይወት በተመለከተ ፍጹም ተስፋን እናደርጋለን። ጊዜ ለእኛ ጠቃሚ የሚሆነው ሕይወታችን በእግዚአብሔር ፈቃድ የሚመራ እና ራሳችንን አላልፈን ለጌታ መስጠት ሲቻለን ብቻ ነው። ሐዋርያው ትምህርቱን በመቀጠል እንዲህ አለ «ነገር ግን ከእናንተ ግንም በኃጢአት መታለል እልክኛ እንዳይሆን ዛሬ ተብሎ ሲጠራ ሳለ በእያንዳንዱ ቀን እርስ በርሳችሁ ተመካከሩ» /ቀ. ፲፫/።¹⁹

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅም እንዲህ ይላል፡- «እያንዳንዱ ሰው ሌላውን ያስተምር ከሌላውም ይማር በእነርሱ ላይ የተደረገ ነገር ለበጎም ይሁን ለክፉ በእናንተ ላይ እንደሚሆን አስቡ። አታላይ በሆነው ኃጢአት ምክንያት ግንም ወገን ልቡን እልክኛ አያደርግም።

¹⁹ ልባችውን እልክኛ አድርገዋልና አትምሰሉአቸው። አባቶቻችሁ አይሁኑ። በግብር ካልመሰላችኋቸው አባቶቻችሁ አይደሉም። ነቢዩ ኤርምያስ እንዲህ ይላል «አቤቱ ኃይሌ፤ አምባዬ፤ በመከራ ቀን መጠጊያዬ ሆይ ከምድር ዳርቻ አሕዛብ ወደአንተ መጥተው በእውነት አባቶቻችን ውሸትንና ከንቱን ነገር የማይረባቸውንም ወርሰዋል» ይላሉ /ኢር. ፲፩፥፲፱/። አሕዛብ ጠላቶቻቸውን ትተው ወደ እግዚአብሔር ከተመለሱ እስራኤላውያን ቀይ ባሕርን ከፍሉ ባሕር አሻግሮ ወደ ተስፋይቱ ምድር ያገባቸውን አምላክ መከተል እንዴት አይጠገባቸው። ጌታችን መድኃኒታችን በምድር ላይ ሲመላለስ አይሁድን እኔ በአብ ዘንድ የምከላችሁ አይምሰላችሁ የሚከላችሁ አለ። እርሱም ተስፋ የምታደርጉት ሙሴ ነው። ሙሴንስ ብታምኑት እኔን ባመናችሁ ነበር። እርሱ ስለ እኔ ጽፏልና። መጻሕፍትን ካላመናችሁ ቃሊን እንዴት ታምናላችሁ ብሏል /ዮሐ. ፪፥፶፭-፶፯/ አይሁድ እኛ የሙሴ ደቀ መዛሙርት ነን እያሉ የሚመጽደብበት ሙሴ እነርሱ ስለሚጠሉት ስለመድኃኒታችን መስክሯል። ሙሴም የመሰከረለት መድኃኒታችን ከሙሴ እጅግ ይበልጣል።

ኃጢአት አለማመንን እንደሚወልድ ተመልከቱ አለማመንም የከፋት ሐይወትን እንደሚወልድ ሁሉ ነፍስ ወደ ኃጢአት ጥልቅ እየገባች ቤሐደች መጠን ንቀት በነ የሆነውን ነገር ማቃለል ዋጋ አለመስጠት ይመጣል።

«ኃጢአ በመጣ ጊዜ ንቀት ደግሞ ይመጣል፤ ነውርም ከስድብ ጋር» /መዝ. 128/ ተብሎ እንደተጻፈ።

ኃጢአት ነፍስን አታልሎ ወደ አለማመን ደረጃ ያደርሳል። አለማመንም ኃጢአትን ይወልዳል። ስለዚህ ባለማመን ማማ ላይ የተገነጠለ ሰው ከፋትን ለመሥራት መንደርደሩ ጥርጥር ውስጥ የሚገባ አይደለም። ሐዋርያው አስተምህሮውን በመቀጠል «የመጀመሪያውን እምነታችንን እስከመጨረሻው አጽንተን ብንጠብቅ የክርስቶስ ተካፋዮች ሆነናል» አለ /ቁ. 10/። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ከብሉይ ኪዳን ወደ ሐዲስ ኪዳን ተሸጋገረ፤ የብሉይ ኪዳን አማንያንን በልባቸው ጥንካሬ ምክንያት ነቅፎአቸው ነበርና። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ልጅነትን ሰጥቶ በውስጥ ጣችን ያለው የኃጢአት ኃይል ሳይሆን ኃጢአትን የምናሸንፍበት የጽናት ኃይል ነው። ስለዚህ አስቀድመው በብሉይ ኪዳን ዘመን የነበሩ አባቶች በኃጢአት እንደወደቁ እኛ ለኃጢአት አንንበረከክም። ማንም የዝህ ሥጋውን የሚጠጥ ከቶ የለምና ነገር ግን የአካሉ ብልጾች ስለሆንን ክርስቶስ ደግሞ ለቤተ ክርስቲያን እንዳደረገላት ያደርግ ልናል። ይኸዘከጠናል /ኤፌ. 2/። የእምነታችንን መሠረት በእርሱ ላይ ካደረግን ተፈጥሮአችንን የሚያደስ መሆኑን በመታዘዝ ዛችን ምክንያት እግዚአብሔር የገባልንን ተስፋ እንደምንቀበል ነገርናል። የእኛን አምነታዊ ሚና በተመለከተ ሐዋርያው ትኩረት ሰጥቶ የሚከተለውን ነገር ይናገራል፡-

«ዛሬ ድምፁን ብትሰሙት በማስመረር እንደሆነ ልባችሁን እልክኛ አታድርጉ። ሰምተው ያስመረሩት እነማን ነበሩ? ፊላቸው በምድረ በዳ የወደቀ ኃጢአትን ያደረጉት እነርሱ አይደሉም? ካልታዘዙትም በቀር ወደ ዕረፍቱ እንዳይገቡ የማለባቸው እነማን ነበሩ? ፊላቸው ወደምድረ በዳ የወደቀ ኃጢአትን ያደረጉት እነርሱ አይደሉም? ባለማመናቸውም ጠንቅ ወደተገባ ላቸው ተስፋ ሊገቡ እንዳልተቻላቸው እናያለን» /ቁ. 108/።²⁰

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ይህንን ሁኔታ ሲናገር እኛ እንደምናዳምጥ እነርሱም ያዳምጣሉ ነገር ግን ከሚያዳምጡት ቃል ተጠቃሚዎች አይደሉም። ስለዚህ መጠቀም ከማዳመጥ ነው ብላችሁ እንዳታሰቡ አዳመጡ፤ ነገር ግን ካዳመጡት ንግግር ተጠቃሚ አልሆኑም ምክንያቱም አላመኑምና።

²⁰ ይህ መዝሙር አስፈሪ በሆነ ኃይል ቃል የተደመደመ ነው። «ወደ ዕረፍቱ እንዳይገቡ በቀጠሮ ማልሁ» ብሎ እግዚአብሔር እንዲህ ዓይነት ነገር መናገሩ ታላቅ ነገር ነው። ምን ያህል ለነገሩ ከብደት እንደሰጠው እንመለከታለን። ሰው በፍርሃት ውስጥ ሆኖ ሲውል ቢያንስ ለመሐላው ሲል የገባውን ቃል እንደሚፈጽም እንመለከታለን። እግዚአብሔር ሲሆል ግን የነገሩን ክብደትና ፍጻሜ ያሳያል። እግዚአብሔር ከርሱ የሚበልጥ ማንም ስለሌለ በራሱ ማለ። እግዚአብሔር ቃልኪዳኑ እውነት መሐላው ግን ሐሰት ነው ማንም አይልም ቃልኪዳኑ እውነት ከሆነ መሐላውም እውነት ነውና። /አግስቲኒ 470/ ምድር የመራቸውን በምድር ከጠላቶቻቸው የታደጋቸውን መና ከሰማይ እውርዶ የመገባቸውን ምሕረቱንና ችርነቱን በእነርሱ መካከል ያደረገውን አምላካቸውን መከተል እንደምን ይገባቸው ይሆን። ዛ ዘመን ተቆጥቻቸው ነበር የሚለው የዘመኑን ፍጻሜ ያሳያል ጌታችን ዛ ቀን ከጸመ በኋላ ተፈትኗል። ከትንሣኤው በኋላ ዛ ቀን ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ነበር። ቤተ ክርስቲያን በዚህ ዓለም ስትኖር ፊተና አለባት። ነገር ግን እስከ ዓለም ፍጻሜ መድኃኒታችን አብሯት አለና በፊተና የሚቋቋማት ወገን አይኖርም። /አግስቲኒ 470/

ምዕራፍ አራት

ክርስቶስና ኢየሱስ

ሐዋርያው መድኃኒን ክርስቶስንና ሊቀ ነቢያት መሲክን ካነጻጸረ በኋላ፤ እስራኤልን ወደ ተስፋይቱ ምድር ስለመራው ስለ ኢየሱስ ያነሣል። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በዚህ ርእስ ሦስት ዓይነት ዕረፍት ያነሣል። የመጀመሪያው ስለ ሰንበት ዕረፍት ነው። ሁለተኛው በኢየሱስ አማካኝነት የተደረገው ወደ ተስፋይቱ ምድር ከፃን መግባትን ነው። ሦስተኛው የዕረፍታችን ሁሉ ምስጢር የሚፈታበት በጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተደረገው ዘላለማዊ ዕረፍት ነው። በዚህ ምዕራፍ የሚከተሉት ዋና ዋና ነጥቦች ተካትተዋል።

፩. አለማመንን በተመለከተ ማስጠንቀቂያ

፪. ሰባተኛው ቀን የዕረፍት ቀን

፫. ወደ ተስፋው ምድር በመግባት የሚገኝ ዕረፍት

፬. በክርስቶስ ኢየሱስ የተገኘ ዘላለማዊ ዕረፍት

፭. አለማመንን በተመለከተ ማስጠንቀቂያ

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ፡ «አለማመናቸው ምክንያት በምድረ በዳ የቀሩ አባቶቻችን በምሳሌነት አንሥቶ አስረድቷል። እነርሱ የተገባላቸውን የተስፋውን ምድር አላገኙም። እግዚአብሔር ያዘጋጀላቸውን ዕረፍትም አልፈለጉትም። ይኸውም ባለማመናቸው ምክንያት ነው በማለት ያስጠነቅቀናል። «እንግዲህ ወደ ዕረፍቱ ለመግባት ተስፋ ገና ቀርቶልን ከዚህ ምናልባት ከእናንተ ማንም የማይባቃ መስሎ እንዳይታይ እንፍራ» /ቁ. ፩/።

እግዚአብሔር ወደ ዕረፍቱ እንድንገባ ቃል ዚጻገን ገባልን። ነገር ግን እኛ በራሳችን መንገድና አላብ ተጉዞን የተገባልን እውነተኛ ቃልዚጻን በልባችን ጥንብሬ ምክንያት ሳንቀበል እንዳንቀር መፍራት ይገባናል።

የእኛ አባት የተስፋ በርን ከፍቶልናል። እኛ ግን እንደ ልጆቹ /ወራሾች/ ልንፈራ ይገባናል። ባሪያ እንደሚፈራው ዓይነት ፍር ሃት አይደለም። ለእውነተኛ አባት እንደሚቀርብ ከብር መፍራት ነው እንጂ። የእኛ ፍርሃት ወይም የልጆች ፍርሃት አባቱ ካዘጋጀለት ውርስ ባለመቀበል የሚያንጉራጉርና የአባቱን ስሜት ባለመጉዳት እንደሚፈራ ልጅ ሆነን አንገኝ። ጌታችን ቅዱስ ሥጋውን ከቡር ደሙን ሰጥቶናል። ለድኅነታችን ዋጋ ይሆነን ዘንድ። ስለዚህ በልጅነት መንፈስ የሰጠንን የጸጋውን ስጦታ አቃልለን የተገኘን እንዳንሆን እንፈራለን። ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ይላል፡ «ለሰው ሁሉ ፊት ያይደለ በእያንዳንዱ ላይ እንደሥራው የሚፈርደውን አባት ብላችሁ ብትጠሩ በእንግድነት ዘመናችሁ በፍርሃት ኑሩ። ከአባቶቻችሁ ከወረሳችሁት ከስንቱ ኑርላችሁ በሚያልፍ ነገር በብር ወይም በወርቅ ሳይሆን፤ ነውርና እድፍ እንደሌለው እንደበግ ደም በክቡር የክርስቶስ ደም እንደ ተዋጃችሁ ታውቃላችሁ» /፩ኛ ጴጥ. ፲፭፡፲፮/ እንደገናም አለ «በፍርሃትና በመንቀጥቀጥ የራሳችሁን ድኅነት ፈጽሙ» /ፊ. ጳ.፲፪/።

ቅዱስ አውግስጢኖስ ፍርሃትን በተመለከተ በጻፈው ጽሑፍ በኩራት ምክንያት ከክርስቶስ የተለዩ እንዳይሆኑ አገልግሎታቸው በፍርሃትና በመንቀጥቀጥ እንዲያከናውኑ አሳስቧቸዋል። ስለ እናንተ እጩነታ ለሁ ምክንያቱም በጌ ወደሚሔድበት አብራችሁ የምትሔዱ ናችሁና። በኩራት የተያዛችሁ ከሆነ ልትከተሉት አይቻላችሁም። ደናግል ሆይ የድኅነት መንፈስ የሚያጉናጽፋችሁን የእግዚአብሔር ፍርሃት ብትይዙ ይሻላችኋል። እውነት ነው በፍቅር ውስጥ ፍርሃት የለም። ፍጹም ፍቅር ፍርሃትን አስወግዶ ይጥላልና /፩ኛ ዮሐ. ፱፡፲፮/። ነገር ግን ፍጹም ፍቅር ፍርሃትን እንጂ እግዚአብሔርን መፍራት ከውስጣችን አውጥቶ አይጥልም።

አካሉ የሆነ ኃጢአትን እንጂ የሚመጣውን ቀን ፍርድ መፍራት አያስፈልገም። መልካም ለሠሩ ወገኖች ሽልማት የሚቀበሉበት ቀን ነውና «ፍራ እንጂ የትዕቢትን ነገር አታስብ» ተብሎ ተጽፏል /ሮሜ. 13፡8/። የእግዚአብሔርን መልካምነት ውደድ ፍርዱን ግን ፍራ አትኩራም። በፍቅር ሆነ እግዚአብሔርን ፍራ። ከወደድኸው ለእግዚአብሔር እየታዘዝህ መሆንህን እርግጠኛ ሆን። በኩራት ምክንያት እግዚአብሔርን ከማባዛን የበለጠ የከፋ ኃጢአት ምን ልትነግሩኝ ትችላላችሁ? በትዕቢት ምክንያት እግዚአብሔርን የማይፈራ ልብ ቢኖርህ ባትወደውና ፍቅርህ ፍጹም ባይሆን እንኳን እንዳትወድቅ ፍራ።

ስለዚህ እንፍራ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት የሚያስገባ አምላካዊ ቃል ኪዳን ቢኖርም እንኳን ባለማመን ምክንያት ቸል እንዳንለው እንጠንቀቅ። ሐዋርያው ወደ ዕረፍቱ እንጂ ወደ እኛ ዕረፍት አለማለቁን አስተውል። የእርሱን ዕረፍት ስንፈልግ ወደ እኛ እውነተኛ ዕረፍት እንገባለን። አብ ዕረፍት የሚያገኘው በክርስቶስ ብቻ ነው ክርስቶስ እኛን በእርሱ አካል ያለን የሰውነት ክፍሎች አድርጎ ለአብ አቅርቦናል። በቅዱስ ደሙም ቀድሶናል። የጌታ አካሉ ነንና አብም በእኛ ዕረፍትን ያደርጋል። የእኛ ዕረፍትም እግዚአብሔርን በወደድንና በፈራነው መጠን ይፈጸማል። በእርሱ ለዘላለም እናርፋለን። በሰማይ አባታችን እቅፍ ውስጥ ለዘላለም እንሆናለን። የእውነተኛ ዕረፍታችን ምስ ጢር መድኃኒን ክርስቶስ ነው። ስለዚህ እኛ ልጆቹ ፍጹም ዕረፍት ይኖረናል።

በክርስቶስ በመኖር ለዕረፍታችን የሚሆነን የተስፋ በር ተከፍቶልናል። እውነተኛ እምነትና በጎ ምግባር ይዘን ወደ ጸጋው ዙፋን እንደርሳለን እንጂ በስንፍናና በግደለሽነት ምክንያት አን ጠፋም። ዕረፍትን ለማግኘት በሚደረገው ጉዞ እምነታችን ነቀተን መጠበቅን ይጠይቃል።

ጠንካራ እምነት ይዞ እስከመጨረሻው መታገልን ይጠይቃል። ቀጣይ ነት ያለው መንፈሳዊ ዕድገትን ሀብት ማድረግ ይፈልጋል። ስለዚህ ሐዋርያው «እንፍራ፤ እንትጋ፤ ጸንተን ሃይማኖታችንን እንጠብቅ እንግዲህ ምሕረትን እንድንቀበል በሚያስፈልገንም ጊዜ የሚረዳንን ጸጋ እንድናገኝ ወደ ጸጋው ዙፋን በእምነት እንቅረብ» አለ /ቁ. 5፣ 15፣ 16፣ 17/። እግዚአብሔርን መፍራት ትጋትን ያመጣል፤ ትጋትም በእምነት መጽናትን ያስከትላል። ይህም ቀጣይነት ያለው ዕድገት ለማግኘት አስፈላጊ የሆነ መንገድ ነው። በእግዚአብሔር ሥራና ጸጋ ሙሉ እምነትን መያዝ ነው። እግዚአብሔር በጊዜው ጊዜ በእኛ ውስጥ አድሮ ሥራን እንደሚሠራ ማመን ነው። ስለዚህ በጥንካሬ ለመዝለቅ ጊዜው አሁን ነው።

ጿ. የሰባተኛ ቀን /ዕረፍት/

ሐዋርያው በእግዚአብሔር ፍርሃት እንድንተጋ ካሳሰበን በኋላ የጥልገን ቃል ኪዳን /ዕረፍት/ ይህንን ቃል ኪዳን ዕረፍት ከጠባተኛው ቀን /ሰንበት/ ጋር አያይዞታል። ሰንበት በዕብራውያን «ዕረፍት» ማለት ነው። ሰባተኛውን ቀን በተመለከተ በመልእክቱ ክፍል እንዲህ ብሎ ጽፏል፤ «እግዚአብሔርም ከሠራው ሁሉ በሰባተኛው ቀን ዐረፈ» /ቁ. 8/

ወደ ዕረፍት በመግባትና በሰባተኛው ቀን እግዚአብሔር ዐረፈ ተብሎ በተነገረው ምስጢር መካከል ያለው አንድነት ምንድን ነው?

እግዚአብሔር በስድስቱ ቀናት ሥነ ፍጥረትን ከፈጠረ በኋላ፤ በሰባተኛው ቀን ዐረፈ። ይህም ማለት ሥራ አቆመ ማለት አይደለም። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «አባቴ እስከ ዛሬ ድረስ ይሠራል እኔም እሠራለሁ» /ዮሐ. 8፡12/ ብሏልና። ቅዱስ ቀለምንጠስ ዘለከንን ድርያ እንዲህ ይላል፤ «እግዚአብሔር እንደለው የሚያርፍበት ጊዜ የሚያስፈልገው አይደለም፤ አይደለም አይታከትም»

በሰዚህ እግዚአብሔር በሰባተኛው ቀን ዐረፈ ማለት በሰድስተኛው ቀን ሁሉን ነገር ካዘጋጀ በኋላ ሰውን መፍጠሩንና በፈጠረው ሰው ደስታው ፍጹም መሆኑን መናገሩ ነው።²¹

እግዚአብሔር በሰባተኛው ቀን ዐረፈ ተብሏልና ስድስተኛው ቀን የሚያሳየው እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ድኅነት የሠራበትን ቀን ለማሳየት ነው። ስለዚህ ሰንበት በመጣ ጊዜ እግዚአብሔር ከትንሣኤያችን የተነሣ ዕረፍትን ያገኛል። ስለዚህ በአዲሲቱ ሰማይና አዲሲቱ ምድር ከእርሱ ጋር ዘላለማዊ ዕረፍትን እናገኛለን /ራእ. ፱፻፩/። በኢየሩሳሌም ሰማያዊት በቅድስቲቱ ከተማ ከእግዚአብሔር ዘንድ ከሰማይ በምትሰጠው ለሙሽራ እንደተዘጋጀች ሙሽሪት የሆነች ስለእርሷም እንዲህ ተብሏል «ቅድስቲቷ ከተማ አዲሲቱ ኢየሩሳሌም ለባልዋ እንደተሸለመች ሙሽራ ተዘጋጅታ ከሰማይ ከእግዚአብሔር ዘንድ ስትወርድ አየሁ» /ራእ. ፳፩፻፩/። የእግዚአብሔር ሰንበት እርሷ ናት የእኛም ሰንበታችን ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በእርሱ አብ በሰው ልጆች ዕረፍትን ያገኛል። በልጁ ደም የተቀደሰንና የልጁ አካል ነንና በአንድ የባሕርይ ልጁ በመድኃኒ ሰናርፍ በአብ ዕረፍትን እያገኘን ነው። ዕረፍታችን የተፈጸመው ጌታችን ከሙታን ተለይቶ በተነሣ እና እኛን ወደ ላይ ከፍ ከፍ በማድረጉ ነው።

²¹ ቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናዙ የመጽሐፍ ቅዱስን አባብ በአራት ይከፍለዋል። መጻፍ፡ የነበረባቸው የተጻፈ፣ መጻፍ፡ ያልነበረባቸው ያልተጻፉ መጻፍ፡ ያልነበረባቸው ያልተጻፉ የሌላ ነገር ግን የተጻፉ በማለት ለእነዚህ ማለያ የሚሆነው «በዕለይ ሙራ እንደደረሰ ትኩሳት በአጪዳም ወራት እንደ ጠል ደመና ሆና በማድረያዬ በጸጥታ ተቀምጪ እመለከታለሁ» /ኢሳ. ፲፭፻፯/ እግዚአብሔር እንደዚህ ዓለም ነገሥታት በወንበር ላይ ተቀምጦ መታየት ደስ የሚለው ይመስል ነገር ግን ብዌታ መገለጫው አያደለም። ዕረፍት አይለማግውም «አባቱ ይሠራል እኔም እስከ ዛሬ እሠራለሁ» ብሏል።

በሞት ላይም ሥልጣንን ሰጥቶናል። ሲያልን በዙብዘል፣ ኃጢአትን አስወግዷል። ከሙታን ተለይቶ ከተነሣው ጋር በምንፈጥረው አንድነት ወደሰማያዊ መንግሥት የመግባት ሥልጣንን ተቀብለናል። አብ የልጁ አካል አድርጎ ተቀብሎናል። በሁለተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የተነሣ አንድ አባት እንዲህ አለ፡- የጌታችን ትንሣኤ የእኛ የእውነተኛ ዕረፍታችን ማሳያ ነው። ሰንበታችንም ነው። ጌትነቱን የገለ ጠባትን ሰባተኛዋን ቀን ዕረፍት አድርገን እንቀበላታለን። ከሐ ዋርያት ጊዜ ጀምሮ የጌታን ቅዱስ ሥጋና ክብር ደም ቤተ ክርስቲያን እውነተኛ ዕረፍት አድርጋ ታስተምራለች። የተነሣውን ጌታ ሥጋና ደም ወስደን ዘላለማዊ ዕረፍትን ማግኘት ይቻላል። ቅዱስ ላውሎስ የጌታችንን ሰባተኛ ቀን ዕረፍት ሲናገር እንዲህ ይላል። በዚህ ስፍራም ደግሞ ወደ ዕረፍቱ አይገቡም /ቁ. ፭/ ይላል። ለምን?

በመጀመሪያ አይሁድ የሰንበትን ትክክለኛ ትርጉም አልተረዱም ሥራ ፈትታችሁ እጅና እግራችሁን አጣጥፋችሁ ተቀመጡ አላለም። ክርስቶስ እንዳለው እግዚአብሔር እስከዛሬ ድረስ ይሠራልና እኔም እሠራለሁ ብሏል። ስለዚህ ሰንፍናን አስወግዳችሁ በጌትን ተሞልታ ችሁ የጥፋችሁን ሥራ በትጋት ትፈጽሙ ዘንድ እለምናችኋለሁ የኃጢ አት ደስታ ጊዜያዊ፣ ሕመሙ ግን የማይለቅ ነው። ከዚህ በተቃራኒ የመልካምነት ጥቅሙ ዘላለማዊ ድካሙ ግን ጊዜያዊ ነው።

ሁለተኛው ወደ ዕረፍቱ ላለመግባት ምክንያት የሆነው ነገር አይሁድ ክርስቶስ እውነተኛው ሰንበት እንደሆነ አይቀበሉም። ክርስቶስም አለ «እኔ መጥቼ ባልነገርኋቸውስ ኃጢአት ባልሆነባቸውም ነበር፤ አሁን ግን ለኃጢአታቸው ምክንያት የላቸውም።» እውነተኛው ሰንበት ወደ ዓለም መጣ አይሁድ ግን ሊቀበሉት አልወደዱም። ስለዚህ በእግዚአብሔር የተጠበቀላቸውን ዕረፍት አጣጥለዋል።

ቅዱስ ዮሐንስ ወንጌላዊ «የእርሱ ወደገነው መጣ የገዛ ወገኖቹ አልተቀበሉትም» አላየሁ። ጴጪ። እውነተኛው ሰንበት ዕረፍት ለሰጣቸው መጣ ሰንበትን በአፍኦ ኮሚጠብቁ እውነተኛውን ሰንበት ያውቁ ዘንድ ወደደ። ስለዚህ በሰንበት ቀን መልካም ሥራን ሠራ፤ ለምጽ አነጻ፤ የዕውራንን ዐይን አበራ፤ አንካሶችን እንዲዘሉ አደረገ፤ የሰው ልጅ የሰንበት ጌታዋ እንደሆነ አስተማራቸው ግብ። ፲፪፡፩፤ ሉቃ. ፳፭፡፡

፫. የተስፋይቱ ምድር /ዕረፍት በከነዓን/

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በሰንበት ቀን ስለምናደርገው ዕረፍት ፈንታ የእግዚአብሔር ሕዝብ እግዚአብሔር ቃል በገባቸው ምድር ስለሚኖራቸው ዕረፍት ይናገራል። ግርና ወተት በምታፈሰው ምድር የሚገኘውን ዕረፍት ይተርካል። ወደ አዲሲቱ ሰማይና ምድር ኢየሱስም ሰማያዊት ክርስቲያኖችን በሚመራው በጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስና እስራኤል መርቶ ወደ ተስፋይቱ ግርና ወተትን ወደምታፈሰው ምድር ወደ ከነዓን ባደረሳቸው በኢየሱስ መካከል ያለውን ልዩነት ያገለግራል። ምንም እንኳን የሚወርሱት ምድር የተሰማቸው ቢሆንም፤ ሐዋርያው እግዚአብሔር ዕረፍትን እንደሚሰማቸው የገባቸውን ቃል ያወሳል። ይህም የወረሱት ምድር ለሚጠብቁት እውነተኛ የሆነ ዕረፍት ምሳሌ ነው። «እንግዲያስ የሰንበት ዕረፍት ለእግዚአብሔር ሕዝቦች ቀርቶላቸዋል» /ቁ. ፱/ እስከምንቀ በለው ድረስ ልንታገልለት የሚገባ ዕረፍት ከእግዚአብሔር ዘንድ ለሰው ልጆች እንደተጠበቀ ያሳያል። በኢየሱስ በኩል የተሰማቸው ዕረፍት እውነተኛና ዘላለማዊ የሆነ አይደለ ምና። እግዚአብሔር በሰጣቸው ቀን ከሥራው እንዳረፈ፤ ሕዝቡም ወደ ተስፋይቱ ምድር /ወደ ዕረፍት ምድር/ እንደገባ «እንግዲህ እንደዚያ እንደ አለመታዘዝ ምሳሌ ማንም እንዳይወድቅ ወደዚያ ዕረ ፍት ለመግባት እንትጋ» /ቁ. ፲፩/ ይህ በክርስቶስ የምና ደርገው የዕረፍታችን ምሳሌ ነው።

በእርሱ ስናምን እውነተኛ ዕረፍት ማግኘት ይቻላል። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል «በእውነት እምነት ታላቅ ነገርና ወደ ድኅነት የሚያመጣን መንገድ ነው። ያለ እምነትም ድኅነት የለም፤ እምነት ብቻውን ግን በቂ አይደለም። ትጉሃን እንሁን ብሏል። ከእምነት በተጨማሪ ተግባራዊ የሆነ የክርስትና ሕይወትን ልንኖር ይገባናል። በምድረ በዳ በብዙ መከራ መካከል ያለፉ እስራኤላውያን ለተስፋይቱ ምድር የተገቡ ሁነው ካልተገኙ፤ በግዴልሽነትና በሥራ ፈትነት ያለ ምግባርና ሃይማኖት የምንኖር እኛ ሰማያዊ መንግሥቱን መውረስ እንደምን ይቻላል? ንቁ መሆን ይገባናል። ይህ ምን ማለት ነው?» ወደ ዕረፍት ለመግባት እንትጋ። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል። ይህ ማለት አላባችን፤ ተስፋችን፤ ጥበቃችን፤ ሁሉ ያለው በሰማይ ነው። ስለዚህ ይህንን ላለማጣት በእምነት እንመላለስ።

እንደገናም ዕረፍት ያገኘ ነው፤ ወደ እርሱም የገባነው፤ ወደ ሰማያዊ መንግሥት ለማንጋጠጥ የበቃነው በክርስቶስ ኢየሱስ በመድኃኒታችን ነው። በእርሱ ለማደግ እናንጋጥጣለን ያገኘውን ጸጋ እንዳናስነጥቅ፤ ቅዱስ ጳውሎስ ለገላትያ ሰዎች እንዳስጠነቀቀው «የማታስተውሉ ናችሁን? በመንፈስ ጀምራችሁ በሥጋ ትፈጽማላችሁን?» /ገላ. ፫፻/ ተብለው ተገሥጸዋል። በመንፈስ ጀምረን እውነተኛ የሆነ ዕረፍትን ማግኘት ስንጀምር መንፈሳዊ የሆነውን ነገር እንደገና ጥለን እንደ ሥጋ ፈቃድ መመላለስ ከሰማያዊ ነሮ ወደ ምድራዊ ነሮ መመልከት ነው። መንፈሳውያን እንጂ ሥጋውያን ላለመሆን እንታገል ቅዱስ ዠርም እንዲህ ይላል። «ክርስቶስን በመንፈስ የምንክተል ከሆንን ለምን እንደገና ሥጋዊ ለመሆን እንፈልጋለን? ሥጋን ከምኞቱ አብረን ስቅለነው አልነበረምን?» በጠፋው በግ ምሳሌያዊ ትምህርት እረኛው ዘጠና ዘጠኙን በጉቹን ትቶ የጠፋውን በግ ሊፈልግ ወደ ተራራ ወጥቶ አዘር።

ይህ የጠፋ በግ የሚወክለው ፈቃዱን የተከተለ በመንፈስ ጀምሮ በሥጋ የፈጸመ የአዳም ምሳሌ ነው። በዚህም ምክንያት ከእውነተኛው ዕረፍት ከእግዚአብሔር ራሱን ለየ።

ወደ ሰማያዊ ዕረፍት እንድንገባ የሚያደርገን መሣሪያችን የእግዚአብሔር ቃል ነው። የተጻፈው ቃል ሕያው ነውና የሚሠራም ሁለትም አፍ ካለው ሰይፍ ሁሉ ይልቅ የተሣለ ነው። ነፍስንና መንፈስንም ጅማትና ቅልጥምንም እስከሚለይ ድረስ ይወጋል የልብንም ስሜትና አሳብ ይመረምራል። እኛን በሚቆጣጠር በእርሱ በዐይኖቹ ፊት ሁሉ ነገር የተራቆተና የተገለጠ ነው እንጂ፤ በእርሱ ፊት የተሰወረ ፍጥረት የለም /ቁ. ፲፪-፲፬/። የእግዚአብሔር ቃል ውስጣዊ ሕይወታችን ድረስ ዘልቆ ይገባል። በልባችን እና በስሜት ሕዋሶቻችን ጭምር ይሠራል። የሰውነት ክፍሎቻችን ሁሉ መንፈሳዊ ይሆኑ ዘንድ ይቀድሳል።²²

በቅዱስ መንፈሱ ወደ አብ እቅፍ ለመግባት የተዘጋጀን እንሆን ዘንድ ይባርከናል። ሰማያዊ መንግሥቱን እንወርስ ዘንድ ፈቃዱ ነው። ውስጣዊ ምስጢራችንን ይገልጣል።

²² ሐዋርያው ወደ ዕረፍቱ ለመግባት እንትጋ አለ። ያለ እምነት መዳን አይቻልም። እምነት ግን ያለ ትጋት /ሥራ/ ብቻውን እውነተኛ የሆነ ዕረፍትን ማምጣት አይቻለውም። በምድረ በዳ የተሰቃዩ ቢታቸውን ንብረታቸውን ለቀው የነበሩ ሰዎች ወደጊዜያዊው ዕረፍት መድረስ ቀላል አልሆነባቸውም። ወደ እውነተኛው ዕረፍት ወደመድኃኒታችን የሚደረገው ጉዞ እንደምን ተደርጎ ቀላል ተደርጎ ሊታይ ሊታሰብም ይገባል? ስለዚህ ትጋትን ገንዝብ ማድረግ ይገባናል። ሐዋርያት የእግዚአብሔር ቃል ሕያው ነውና ሁለትም አፍ ካለው ሰይፍ ሁሉ ይልቅ የተሳለ ነው። ነፍስንና መንፈስን ጅማትንና ቅልጥምንም እስከሊይ ድረስ ይወጋል የልብንም አሳብና ስሜት ሁሉ ይመረምራል። ስለዚህ ቃሉን ስንሰማ አናቅልለው ከሰይፍ ይልቅ የተሳለ ነው ተብለናልና። ሐዋርያው የተሳለ ሰይፍን እንስቷል ነቢዩ እግዚአብሔር የእውነት ጻኛ ነው። ኃይለኛም ታጋሽም ነው። ሁልጊዜ አይቆጣም ባትመለሱ ግን ሰይፉን ይሰላል /መዝ. ፯፡፲፪/ ወንጌልን ከሕጉ ጋር ለማንጻጸር የተጠቀመበት ቃል ነው። የልብንና አሳብን ስሜት ይመረምራል በማለት ከፍ ያለ ነገርን ይናገራል። ይህም በእርሱ ፊት ፍጥረት ሁሉ የተገለጠ መሆኑን ለማስረዳት ነው።

በልባችን ጥልቀት ውስጥ ያለውን አሳብ ይመረምራል። ያለማቋረጥም ይቀድሳናል። ቅዱስ አትናቴዎስ ሐዋርያዊ እንዲህ ይላል «የእግዚአብሔር ቃል ሕያውና የሚሠራ ነው። ቀን በቀን በእኛ ውስጥ ይሠራል። ይኸውም ማንኛውም ሰው ድኅነት ያገኝ ዘንድ ነው።

ሰው የሚሠራው በእጆቹ እንጂ በቃሉ አይደለም። ምክንያቱም የተፈጠረ ነውና። የሰው ቃል አንጻች ነገር ማድረግ አይቻለውም። የእግዚአብሔር ቃል ግን ሕያውና የሚሠራ ነው። እርሱ የሁሉ ፈጣሪ ነውና ያለ እርሱ ምንም ምን የሆነ የለም» /ዮሐ. ፩፡፩/። የእግዚአብሔር ቃል ለምን እንደ እኛ ቃል ዝርው የሆነ ቃል አልሆነም? ብሎ መጠየቅ ለክርስቲያን ወገን አግባብ አይደለም። ምክንያቱም እግዚአብሔር እንደ እኛ እንጻልሆነ እናውቃለንና።

ስለ መድኃኒት ክርስቶስ የምንለው ነገር ቢኖረን እርሱ ሕያው የሆነ የእግዚአብሔር ቃል ነው የሚል ነው። ይህ የእምነታችን ምስሰ መሠረቱም ነው። የተጻፈውን የእግዚአብሔርን ቃልም እንቀበላለን፤ በልባችን መዝገብ ላይ እንጽፈዋለን። ከቃላቱ ምስ ጢር ጀርባ ያለውን መድኃኒታችንን ወደ እኛ እንዲገባ በእምነት እንፈቅድለታለን።

የእግዚአብሔር ቃል በምእመኑ ልቡና ላይ ሊያስከተል የሚችለውን ለውጥ ነቢዩ ጻዊት እንዲህ ይገልጠዋል «ሕግህ ለእግራ መብራት ለመንገዴ ብርሃን ነው» /መዝ. ፱፡፻፭/።

በእርሱ ሕያው አድርገኸኛልና መንገድህንም አልረሳሁምና /ቁ. ፲፫/ የቃልህ ፍቺ ያበራል ሕፃናትንም አስተዋዮች ያደርጋል /ቁ. ፻፬/።

ከቃል ሆተነሣ ግን ልቤ ደነገጠብኝ ብዙ ምርኮ እንዳገኘ በቃል ሲሰ አለኝ /መዝ. ፻፲፪፡፡ ነቢዩ ዳዊት በመለኮታዊ ሕግ የሚከተሉትን ዋና ዋና ሀብታት እንደተቀበለ ይናገራል፡፡ የሕይወትን ምስጢር የልብ ብርሃንነትን የጥበብ ምንጭን ሰማያዊ ሀብታትን፡፡

፬. ዕረፍት በክርስቶስ

የእስራኤል መሪ ኢየሱ ፍጹም ዕረፍትን ለእስራኤል ዘሥጋ ማምጣት አልተቻለውም፤ ነገር ግን ለእግዚአብሔር ሕዝቦች ኢየሱስ ሰጣቸው ዕረፍት እጅግ የበለጠ ሌላ ዕረፍት ያስፈልጋቸው ነበር፡፡ ይህ ፍጹማዊ ዕረፍት ምንድን ነው? ወደዚህ ፍጹማዊ ወደሆነ ዕረፍት የሚያገባን ማነው? ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ይላል «እንግዲህ በሰማያት ያለፈ ትልቅ ሊቀ ካህናት የእግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ሰላላን ጸንተን ሃይማኖታችንን እንጠብቅ፤ ከኃጢአት በቀር በነገር ሁሉ እንደ እኛ የተፈተነ ነው እንጂ፡፡ በድካማችን ሊራራልን የማይችል ሊቀ ካህናት የለንም፡፡ እንግዲህ ምሕረትን እንድንቀበል በሚያስፈልገንም ጊዜ የሚረዳንን ጸጋ እንድናገኝ ወደ ጸጋው ዙፋን በእምነት እንቅረብ» /ቁ. ፲፬-፲፮፡፡

በዚያም ዘላለማዊ ዕረፍታችንን እናገኛለን፡፡ ሐዋርያው እንዲህ ይላል ታላቅ ሊቀ ካህናት አለን፡፡

በውስጣችን እንሸከመው ዘንድ ራሱን አሳልፎ የሰጠ ሊቀ ካህናት እንጂ እንዲሁ ሊቀ ካህናት አይደለም፡፡ እኛ እርሱን እርሱም እኛን ገንዘብ አድርጓል፡፡ ወደ ልባችን ውስጥ ዘልቆ ስለገባ ማደራያውንም በዚያ ሰላደረገ ወደ ሰማያዊ ዕረፍት እንገባ ዘንድ አለን፡፡ ስለዚህም ምክንያት ነቢዩ ኢሳይያስ እንዲህ አለ፡፡

«ሕፃን ተወልዶልናልና ወንድ ልጅም ተሰጥቶልና አለቅነትም በጫንቃው ላይ ይሆናል፡፡ ስሙም ድንቅ መካር፤ ኃያል አምላክ፤ የዘላለም አባት፤ የሰላም አለቃ ተብሎ ይጠራል» /ኢሳ. ፱፡፡

የተወለደውም የተሰጠውም ለእኛ ነው፡፡ የክርስቶስን በቤተሉኤም ዘይሁዳ መወለድ ለእረኞች ያበሰረው መልአክ የነገራቸው የገለጠላቸው ምስጢር ይህንን ነው «ዛሬ በዳዊት ከተማ መድኃኒት እርሱም ጌታ የሆነ ተወልዶላችኋልና» /ሉቃ. ፪፡፡ ክርስቶስ የእኛ ሆነ ስለዚህ በሰማያት ሲያልፍ ከእርሱ የተነሣ እኛም በሰማያት ማለፍ ይቻላል፡፡

ሐዋርያው አስቀድመን የተናገርነው ነገር ይፈጸም ዘንድ እምነት እንዲኖረን ይጠይቀናል፡፡ ምሕረት እንቀበል ዘንድ ወደ ጸጋው ዙፋንም እንደርስ ዘንድ ይመክረናል፡፡ ጽናታችን የሚገለጠው በእምነታችን ነው፡፡ እርሱም ክርስቶስ ነው፡፡ አዳኞችን ወደ ዘላለም ከብሩ /ደስታው/ ዕረፍቱ የጠራን እርሱ አምላካችን ነው ስለሆነም እንታገል፤ እንጽና፤ እንመን በሚያስፈልገን ጊዜ ሁሉ ጸጋው ሁልጊዜም ይረዳናል፡፡ ጊዜያዊውን ምድራዊውን ሳይሆን፤ ሰማያዊውን፤ ዘላለማዊውን ዕረፍት የሚያስገኘውን የተስፋ ምድር እንወርስ ዘንድ ከጌታችን አብረን እንጓዝ፤ እርሷም ሰማያዊቷ ከነዓን ኢየሩሳሌም ሰማያዊት ናት፡፡ በዚህ ባለን ለዚያ ጉዞ አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን ሁሉ እናከማች፡፡ የፍሬዋን ጣዕም እንቅመስ፡፡

በልባችን ደስታዋን እያሰብን ኃሴትን እናድርግ፡፡ ሰማያዊ የሆኑ ቋንቋዎችን እንለማመድ፡፡ የእርሷ ዜግነት ያላቸው ወገኖች የተሸከሙትን ተጋድሎ ለመሸከም አንፍራ፡፡ እርሱም መከራ መስቀል ነው፡፡ በጊዜው ፍጹማዊ የሆነ ደስታችንን እናገኛለን፡፡

ቅዱስ ጳውሎስ ይህንን ምስጢር እንዳንጠራጠር ያስጠነቅቀናል። እንዲህ በማለትም ያደፋፍረናል። «ከኃጢአት በቀር በነገር ሁሉ እንደኛ የተፈተነ ስለሆነ በድካማችን ሊራራልን የማይችል ሊቀ ካህናት የለንም» /ቁ. 18/።

ቅዱስ ዮሐንስም አፈወርቅም እንዲህ ይላል፡- «በብዙ ሊቀ ካህናት እንደሚደረገው እርዳታው በሚያስፈልገን ጊዜ ቸል የሚል ሳይሆን ፈጥኖ የሚደርስልን ነው። በሰዎች ዘንድ ያለውን ችግርና ፈተና ሁሉ መሸከም ለሰዎች የሚቻል አይለም። ለእግዚአብሔር እንጂ። ነገር ግን ሊቀ ካህናትን መድኅን ክርስቶስ ሁሉን ነገር ሊሸከምንልን ይቻለዋል። በመጀመሪያ መከራን ተቀበለ፤ ሁሉን ነገር ፈጽሞ አደረገ፤ ስለዚህ እኛ በጉዞአችን በሚገጥመን ፈተናና መከራ ሁሉ አብሮን ሊቆም ሽከማችንን ሊሸከምልን የታመነ አምላክ ነው።»

ምዕራፍ አምስት

ክርስቶስና አሮን

ቅዱስ ጳውሎስ እያሉ ለእስራኤል ዘሥጋ የሰጠውን ዕረፍት በክርስቶስ ሊየሱስ ለክርስቲያኖች የሚሰጥ ዘላለማዊ ዕረፍት ማሳያ መሆኑን ካስረዳ በኋላ የመልእክቱን ጠቅላላ ዓላማ ወደሚያሳይበት ጽሑፍ ተሸጋግሯል። ይህም የጌታችን የመድኃኒታችን ሊየሱስ ክርስቶስ ሊቀ ካህናትነት ነው። ሹመቱም እንደ አሮን ክህነት ሹመት ሳይሆን እንደመልክ ጸዴቅ ክህነት ምሳሌነት ለዘላለም ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ አሮን የክህነት አገልግሎትን ለመፈጸም በእግዚአብሔር የተጠራ ነው። ከሚለው ጽሑፍ ይጀምራል። በዚህ የተነሣ አስቀድሞ የነበሩ ወገኖቹን በብዙ መልኩ አልፏቸዋል። አሮን በአገልግሎት ክርስቶስ ወደሚበልጠው ሊቀ ካህናት ክርስቶስ አሸጋግሮ የሚያደርስ ነው። እርሱም በሰማይ ወዳለቸው መቅደስ ሊያገባን የታመነ ሊቀ ካህናት ነው። በዚህ ትምህርት፡-

፩. ክርስቶስ ሊቀ ካህናት /ከቁ. ፩-፭/

፪. ከዓለም በፊት በባሕርይ ሊቀ ካህናት /ከቁ. ፯-፰/

፫. ስለ እግዚአብሔር ራሳይ አስፈላጊነት /ቁ. 1፩-1፱/ ተገልጿል።

ክርስቶስ እንደሊቀ ካህናት

ቅዱስ ጳውሎስ የብሉይ ኪዳንን የሊቀ ካህናትን አገልግሎትና ደካም ይዘረዝራል። ይህም ጌታችን አሮንን እንዴት እንዳለፈው ለማሳየት አስቦ ነው። የጌታችን ክህነት ከእኛ ሕይወት አንጻር ያለውን ፋይዳ /ጠቀሜታ/ በሐዲስ ኪዳን /ያሣያል/። እነርሱም የሚከተሉት ናቸው።²³

²³በዚህ ክፍል ትምህርት የሊቀ ካህናት ባሕርይ ምን እንደሚመጣ ያሳያል። ሊቀ ካህናት ምን መምህራ እንዳለበት ከዎች መጻፈል የተመረጠ በሥጋ በይም በመንፈስ ከሰው ልጆች የተገለጸ መሆኑን ይዘረዝራል ሰው በሆኑ ለጥን እግዚአብሔር በሰውነት ከሆነ፤ ኃጢአታቸው ተቃውሞን እንዲመጣ አያፈቅድም ሊቀ ካህናቱ ያስፈልጋል ስለ ኃጢአቱ የሆኑ መሥዋዕት ያቀርባሉት ዘንድ። ሊቀ ካህናቱ ከሰው ወገን የተመረጠ ስለ ሰው በእግዚአብሔር ቤት በሆነው ነገር ላይ ይሸማል። ይኸውም ስለ በሆኑ መሥዋዕትን ለማቅረብ ነው። ከእግዚአብሔር ከተጠራ ወገን በቀር መቅረብ የማይቻል የሆነ። ክርስቶስም ሊቀ ካህን ይሆን ዘንድ ራሱን አላዘጋጀም። እንደ መልክ ጸዴቅ ሥርዓት ከዘላለም ካህን ነፃ በማለት የባሕርይ አባቱ ምስክርነቱን ሰጠለት እንጂ።

፩. የመጀመሪያው ቅድመ ሁኔታ፤ ሊቀ ካህናት አስቀድሞ የሚመረጠው ከሰው ወገን ነው። ሊቀ ካህናቱ ስለ ሕዝብ ኃጢአት ይማልዳል። ድካማቸውን ይሸከማል፤ ያዝንላቸዋል፤ ይራራላቸዋልም። ይህ ሁኔታ በመድኃኒን ክርስቶስ ተፈጽሟል። ምንም እንኳን እግዚአብሔር፤ የእግዚአብሔር ልጅ ቢሆንም ሥግው ቃል በፈቃዱ እና በለበሰው ሥጋ ከእኛ እንደ አንዱ ኾኗል።

በሕዝቡ ተገብቶ የሊቀ ካህንነቱን ሥራ መሥራቱ ለእኛ እንግዳ ነገር አይደለም። በአርን ከህነትና በጌታችን ከህነት መካከል ለንጽጽር የሚሆን ዕድል የለም። የመጀመሪያው ካህን አርን «እርሱ ራሱ ደግሞ ድካምን ስለሚለብስ ባልተማሩትና ለሚሰቱት ሊራራላቸው ይችላል» /ቁ. ፪/።

ሁለተኛው ካህን ክርስቶስ ግን ድካም የሌለበት ፈጣሪ የውስጥ የልባችንን ጥልቅ ሳይቀር የሚመረምር እርሱም የሚራራና የሚምር ሊቀ ካህናት ሆኖ ተገልጿል። መከራን ተቀበለ፤ በሕማም መካከል አለፈ፤ በድካሙ ምክንያት ግን አይደለም ድካማችንን ኃጢአታችንን ይሸከምልን ዘንድ፤ ቀንበሩን ይጥልልን ዘንድ፤ ከእስራታችንም ይፈታን ዘንድ ነው። እኛ ወደ ሥቃይ የገባነው በኃጢአታችን ምክንያት ነው። በደለኞች ሁኔታ ስለተገኘን ነው። እርሱ ግን መፍቀሬ ሰብእ ሰውን ወዳጅ በመሆኑ የፍቅር ሥራን ሠራልን። ስለዚህ መከራና ሞት በእርሱ ላይ ኃይል ሊኖራቸው አልቻሉም። ሞትም ሕይወቱን አላጠፋውም። እርሱ ራሱ ሕይወት ነውና ሞት ሊያጠፋው አይቻለውም። በኃጢአት ባለን ወደደን አልተጸየፈንም። ከእኛ ጋር ሕማማችንን ተሸከመ። ወደ ከብሩ ከፍ ከፍ ያደርገን ዘንድ መንገዱ ይኸው ብቻ ነበር። ሞታችንን ወስዶ የእርሱን ሕይወት ሰጠን። መከራን የተቀበለው ለባሕርይው በማይሰማ በተዋሐደው ሥጋ እንጂ በመለኮቱ አልነበረም።

ሊቀ ካህናቱ አርን አስቀድሞ ስለእራሱ ኃጢአት መሥዋዕትን ያቀርባል። ቀጥሎም ስለሕዝቡ ኃጢአት፤ የሕዝቡን ኃጢአት ያስወግዳል። ይህም ሥርዐት የእንስሳት ደም ያስፈልገው ነበር። ከተሠዋው የእንስሳ ደም አጠገብ ሆኖ ጸሎትን ወደ እግዚአብሔር ካደረሰ በኋላ፤ ሥርየት ይፈጽማል። ነገር ግን የሐዲስ ኪዳን ሊቀ ካህናት መድኃኒን ክርስቶስ ስለ ኃጢአት ለራሱ መሥዋዕትን ማቅረብ አላስፈለገውም። እርሱ ኃጢአትን የማያውቅ ንጹሕ ባሕርይ ነውና። እርሱ ኃጢአታችንን ያስወገደው እንደ አርን የእንስሳ ደም በማቅረብ አይደለም። ነገር ግን የእርሱ አካል አድርጎ ተቀብሎ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ አቅርቦ ነው። ይህንንም ያደረገው ተገድዶ ሳይሆን በፍጹም ፍቅር በፈቃዱ ነው።

ለአንድ ጊዜ ተሠውቶ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሥራን የሚሠራ መሥዋዕት ጌታችን አቀረበ። ይህ መሥዋዕት በዓይነት የተለየ ዓለም ከተፈጠረ ዘመን ከተቆጠረ ጀምሮ አስቀድሞ ያልሆነ፤ ወደፊትም የማይደገም ንጹሕ እግዚአብሔር የወደደው የተቀበለው መሥዋዕት ነው። በዚህ ጊዜ ያረጃል የማይለት ነው። ወደ አብ እቅፍ ክርስቲያኖችን የሚያደርስ መሰላል ነው። ሊቀ ካህናቱም ንጹሕ ነውና ነቀፋም የማያውቅ ነው። ቅድስናውና ጽድቁ ኃጢአተኞችን እንዲያድን እንጂ፤ በኃጢአተኞች ላይ እንዲፈርድ አላደረገውም። ነገር ግን ከእርሱ ጋር በምንፈጥረው አንድነት ምክንያት ኃጢአታችንን ይቅር ሊለን የታመነ ሊቀ ካህናት ሆነ። ሊሸከመን የሚችል እርሱ ነው። በደላችንንም ይቅር ሊል የሚችል እርሱ ነው። ወንጌላዊው «የዓለምን ኃጢአት የሚያስተሠርደው የእግዚአብሔር በግ» በማለት ጠርቶታል። ያለ ነውር፤ ያለነቀፋ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ማቅረቡ በራሱ ዘንድ፤ በባሕርይ አባቱ በአብ፤ በባሕርይ ሕይወቱ በመንፈስ-ቅዱስ ዘንድ ተቀባይነት ያለው ነው።

በእርሱ መስዋዕትነት የንጉሥ ካህናት የእግዚአብሔር መልካም ነትን የምንናገር ቅዱስ ሕዝብ የእግዚአብሔር ወገኖች መሆን ተችሎናል።

የሊቀ ካህናትን ቅድስና ለሰው ዘር ያለውን ጥልቅ መለኮታዊ ፍቅር ያሳየ ነው። እኛ በኃጢአት ምክንያት ጠፍተን ነበር። እንደነቢዩ ቃል «ጽድቃችን ሁሉ የመርገም ጨርቅ ሆኖ ነበር»። ስማችንን የጻፈው በወርቀ ደሙ በሰማያት መዝገብ ነው። ወደሰማያዊ መንግሥቱ መግባት ይቻላል። ዘንድ፤ ለአባቱ የተቀደሰን ልጆች አድርጎ አቅርቦናልና በሐዲስ ተፈጥሮ እንደገና ፈጥሮናልናል።

ይ. ሊቀ ካህናት ለመሆን ሁለተኛው ቅድመ ሁኔታ «ከሰው ተመርጦ ለእግዚአብሔር በሆነው ነገር ሁሉ ስለሰው ይሾማል» /ቁ. ፪/። በአሮን ሥርዐት የሆነው ሊቀ ካህንነት እርሱ ራሱ ድካም ያለበት ነው። ነገር ግን የእግዚአብሔር አብ የባሕርይ ልጅ የሆነው፤ በሰዎች እና በእግዚአብሔር ዘንድ ሊቀ ካህናት ሆኖ የተመላለሰው፤ ራሱን የፍቅር መስዋዕት አድርጎ ያቀረበው ሰዎችን ከኃጢአት ሊያነጻ ነው። ውስጣዊ ነፍሳቸውን ሊቀድስ በሰይጣን ሽንገላ ምክንያት የተበላሸውን አእምሮአቸውን ሊያነጻ ነው። ይህም የሰው ልጆች፤ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ነው። በእግዚአብሔር ወልድ ሲኖሩ፤ በቅዱስ ሥጋው ሲከብሩ፤ በቅዱስ ደሙ ሲነጹ የእግዚአብሔር ልጆች መሆን ይቻላቸዋል።

በመጀመሪያ በኃጢአት ምክንያት ተሸጠን ሞት የሚገዛን ሆኖ ነበር /ሮሜ. ፭፡፲፪/። ነገር ግን ክርስቶስ ስለኃጢአታችን ሞት /ሮሜ. ፭፡፳/። ስለዚህ ከአሁን በኋላ በሞት ጥላ ሥር አይደለንም፤ በክርስቶስ ሕያዋን መሆን ተቻለን እንጂ።

ወደ አባቱ አቀረባን። ሐዋርያው እንዳለ «እንዲሁም እናንተ ደግሞ ለኃጢአት እንደሞታችሁ ግን በክርስቶስ አያሱስ በጌታችን ሆናችሁ ለእግዚአብሔር ሕያዋን እንደሆናችሁ ራሳችሁን ቁጠሩ» /ሮሜ. ፮፡፲፩/። ይህ ሌሎች ሊቃኑ ካህናት ሊሠሩት የማይቻላቸው በራሱ ያደረገው ማስታረቅ ነው። ምድራዊ ሊቀ ካህናት ራሱን ከሞት የሚያወጣው ከፍ ከፍ የሚያደርገውም ሌላ ርዳታ ያስፈልገዋልና ስለዚህ ሐዋርያው እንዲህ አለ፡- በዚህም ምክንያት የአራቱ ሊቀ ካህናት ስለ ሕዝብ እንደሚያቀርብ እንዲሁ፤ ስለራሱ ደግሞ መስዋዕትን ስለ ኃጢአት ሊያቀርብ ይገባዋል /ቁ. ፫/።

፫ኛው ቅድመ ሁኔታ ሊቀ ካህናቱ የሚጠራው በእግዚአብሔር ነው። «እንደ አሮንም በእግዚአብሔር ከተጠራ በቀር ማንም ክብሩን ለራሱ የሚወስድ የለም። እንዲሁም ክርስቶስ ደግሞ ሊቀ ካህናት ሊሆን ራሱን አላከበረም፤ ነገር ግን አንተ ልጄ ነህ እኔ ዛሬ ወልጄሃለሁ ያለው እርሱ የባሕርይ አባቱ እግዚአብሔር አብ ነው። እንደዚህም በሌላ ሥፍራ ደግሞ አንተ እንደ መልክጼዴቅ ሹመት ለዘላለም ካህን ነህ ይላል» /ቁ. ፬፡፯/።

ሊቀ ካህናቱ መጠራት ያለበት በእግዚአብሔር ነው። ስለዚህ እግዚአብሔር መስዋዕቱን፤ ስጦታውን ተቀብሎ የሕዝቡን ምልጃ ይሰማል።

እግዚአብሔር አሮንን ጠርቶታል በሰሙ የመጀመሪያው የአይሁድ ሊቀ ካህናት አድርጎታል። ነገር ግን የእኛ ሊቀ ካህናት መድኃኔ ዓለም ክርስቶስ በእግዚአብሔር አብ የዘላለም ልጅ የባሕርይ ልጅ ተብሎ ተጠርቷል። «አንተ ዛሬ ልጄ ነህ ወልጄሃለሁ» ይህ በባሕርይ አንድ የሆነ አባቱ የሰጠው ምስክርነት ነው።

እንደእርን የሊቀ, ካህናት ልብሽ ለብሶ መስዋዕትን የሚያቀርብ፡ በሕዝቡ የቀረበውን መስዋዕት ደም አፍስሶ የሚያማልድ አይጠ ደለም። ከዚህ በተቃራኒ መድኅን ክርስቶስ የትሕትናን ሽማ ተጐና ጽፎ፤ ሰውነታችንን ተሸክሞ ያለጋጢአት በስተቀር የሊቀ ካህንነቱን ሥራ በዕንባ፤ በጨኸት፤ በለቅሶ በጸሎት በመስቀልም ላይ ሞት ያቀረበ ነው። ሊቀ ካህንነቱ ከመስዋዕቱ ጋር የተዋሐደ ነው። ልዩ የሆነ መስዋዕት ሆኖ ቀርቧል። የሥቃይ መስዋዕት እስከሞት ድረስ የገለጸ የፍቅር መስዋዕት ከዚህ በፊት ስለ ሊቀ ካህናት ያለንን አስተሳሰብ ፈጽሞ የለወጠ አገልግሎት ነው። በቀሳውስት ፊት የሚገለጥ የሥልጣን፤ የአዛዥነት አገልግሎት አይደለም። ለሚወዳቸው ወገኖቹ በመስቀል ላይ የተከፈለ፤ በታረደው መሢሕ ደም የሆነ የክብር አገልግሎት ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም በሐዋርያዊ አገልግሎቱ እንዲህ በማለት የገለጸው ነው። «በብዙ ደስታ ገንዘቤን እከፍላለሁ። ራሴን እንኳን እከፍላለሁ። ከመጠን ይልቅ ብወዳችሁ በዚህ ልክ ፍቅራችሁ የሚያንሰ ነውን? ይሁን እንጂ እኔ አልከብድባችሁም» /ዩኛ ቆሮ. ፲፪፡፲፭-፲፮/።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅም እንዲህ ይላል፡- ራሴን ለሕዝቡ አገልግሎት አሳልፎ ከሰጠ በኋላ፡ የሚከተለውን የፍቅር ቃል እንደ አምላኩ ተናገረ። በልቤ ውስጥ የሚንበገበገውን እሳት ትመለከታላችሁ? ስለዚህ ምን ያህል በውስጤ እየተቃጠልኩ እንደሆነ ታውቃላችሁ? ከልጄ በሞት የተለየ አሳት እንደሚሰማው ያለ ስሜት ይሰማኛል፡ ሐዘኔም ስለ ሕዝቤ ነው።

ቅዱስ አውግስጢኖስ እንዲህ ይላል፡- «በመጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ የሚል ቃል ተጽፏል። እርሱ ስለ እኛ ነፍሱን አሳልፎ ሰጥቷልና በዚህ ፍቅርን አውቀናል። እኛም ስለ ወንድሞቻችን ነፍሳችንን አሳልፈን እንድንሰጥ ይገባናል /ዕኛ ዮሐ. ፫፡፲፮/።

ሊቀ ካህንነቱም ከአብ የማይለይ የባሕርይ ነጸብራቅነቱ ምሳሌ ነው። ሊቀ ካህንነት በጌታችን ባሕርይ ያለ ነው። አብ በወልድ በተደረገው የነገረ ድንነት ሥራ አንድነቱን አሳይቷል፤ መንፈስ ቅዱስ ክርስቲያኖች ከክርስቶስ ጋር አንድነት እንዲኖራቸው ያደርጋል። እርሱ ዘላለማዊ ካህን ነው እንደመልክ ጼዴቅ ካህን ሥርዐት።

ለእኛ ሲል የሊቀ ካህናትነትን አገልግሎት የፈጸመ ነው

እርሱም በሥጋው ወራት ከሞት ሊያድነው ወደሚችል፤ ከብርቱ ጨኸትና ከዕንባ ጋር ጸሎትና ምልጃን አቀረበ። እግዚ አብሔርንም ስለመፍራቱ ተሰማለት ምንም የባሕርይ ልጅ ቢሆን ከተቀበለው መከራ መታዘዝን ተማረ። ከተፈጸመም በኋላ በእግዚ አብሔር እንደመልክ ጼዴቅ ሥርዐት ሊቀ ካህናት ተብሎ ስለተጠራ፤ ለሚታዘዙለት ሁሉ የዘላለም መጻን ምክንያት ሆነላቸው /ቱሪ 3-5/።

መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚል የእኛን ባሕርይ ተቀበለ። ሥጋችንን ገንዘብ አደረገ። «ቃል ሥጋ ሆኑ» ይባላል። ሕይወቱን ካሳ አድርጎ ሰጥቶ ዘላለማዊ ሊቀ ካህናት ይሆን ዘንድ። ሐዋርያው በሥጋው ወራት የተቀበለው መከራም በሥጋ መሆኑ ይታወቅ ዘንድ ጌታችን ጸሎትና ምልጃን ከእንባ ጋር አቀረበ አለ።/፩ኛ ጴጥ. ፱፩/ ይህንን የተናገረው ቅዱስ ጳውሎስ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሰው ልጆች ሲል መከራ መቀበሉን የተቀበለው መከራም እውነት መሆኑን ለማረጋገጥና መከራው መሪ መሆኑን ለማሳደግ ይህንን ተናገረ። ብርቱ ጨኸት ዕንባና ጸሎት የሚለው ቃል የመከራውን ክብደት ለማሳየት የተናገረው ቃል ነው። ግኖስቲኮች እንደሚሉት ሥቃዩ የማስመሰል አካሉም ምትሐት አይደለም። በእውነት በሥጋ ተወቃይቶ አዘነ፤ ጸለየ።

ሊቀ ካህናት ክርስቶስ ሥቃይን በብርቱ ሐዘን ገልጦታል። ስለዚህ ሥቃይን በማስወገድ ሳይሆን በሥቃይ ውስጥ በማለፍ አስወግዷል። ስለዚህ ድካሙን፣ ምሳሌውን ተከትለን የምንቀበለውን መከራ በጽናት፣ በጸሎት በጩኸት በብርቱም ዕንባ እንቀበለዋለን እንጂ፤ መከራን ፈርተን ከእምነታችን አናፈነግጥም። በእርሱ ከተደበቅን እምነታችንም፣ ትውከልታችንም እርሱ ከሆነ ሥቃይ በእኛ ላይ ኃይል አይኖረውም። እርሱ በፍቅር ምክንያት ሥቃይን ተቀበለ። ስለዚህ የሥቃይን አባብ ቀይሮታል። የኃጢአት ምልክት አይደለም። በአመጽ ምክንያት የመጣ መለኮታዊ ቁጣ አይደለም። ነገር ግን ክርስቲያን የሚቀበለው መከራ፣ ከተሰቀለው ክርስቶስ ጋር አንድነትን የሚፈጥርበት ነው። ከሥላሴ ልጅነትን የማግኛ መንገድም ነው።

አንዳንዶች እንዲህ ብለው ሊጠይቁ ይችላሉ። ራሱን ማዳን ስለማይቻለው ነው ወደ አባቱ የጸለየው፤ ጌታችን ወደ ምድር የመጣው እኛን ሊመስል እኛን ሊወክል ወድዶነው እንጂ፤ ማንም አስገድዶ ከሰማያዊ ዙፋኑ ዝቅ ዝቅ እንዲል አሳደረገውም። የመጀመሪያውን አዳም ስሕተት ያረመ ሁለተኛ አዳም ክርስቶስ ነው። ስለዚህ በፍጹም ትሕትና ራሱን ዝቅ አድርጎ፣ የራሱን ፈቃድ ሳይሆን፤ የአባቱን ፈቃድ ለመፈጸም ወደዓለም መጣ። ፍጹም መታዘዝንም ገንዘቡ አደረገ። ምንም እንኳን የሁለቱም ፈቃድ አንድና ተመሳሳይ ቢሆንም። በሌላ አባባል ወልድ የአብን ፈቃድ አሟላ ስንል፣ ፈቃዱ የተለየ ስለነበር አይደለም። አንድ ፈቃድ፣ አንዲት ሥልጣን፣ አንዲት መንግሥት፣ አንዲት አገዛዝ ያላቸው ነው እንጂ።

ጌታችን በእርሱ ስንኖር ልንፈጽመው የሚገባን የእርሱን ፈቃድ እንጂ፤ የእኛን ፈቃድ አለመሆኑን ሊያስተምረን ፈጽሞ ታዘዘ።

ጌታችን ስላዘነ አብ ከሞት አድኖ እንዲነሣ አደረገው ማለት አንችልም? ጌታችን መስቀል በተሸከመ ጊዜ ፈጽሞ እየታዘዘ ነበር በሐዘንና በጩኸት እንዲህ እያለ «ነፍሴ እስከ ሞት ድረስ እጅግ እዘነች» /ማቴ. ፳፯፡፱/። ብርቱ ጩኸት ጮኸ፤ አዘነም ምክንያቱም ፍጹም ሰው ሆኗልና። እውነተኛ ሥቃይም ተቀብሏል፤ የሥጋ ባሕርይ በእርሱ ይታይ ዘንድ ግድ ነበር ከኃጢአት ከብቻዋ በቀር። ጌታችን ያዘነው፣ የተከዘው ስለትንሣኤው እየጠየቀ አልነበረም። ምክንያቱም ትንሣኤው በጌታችን ውስጥ ያለ እንጂ፤ ውጫዊ ክስ ተት አልነበረም። እንዲህ ባይሆን ኑሮ ማርታን «ትንሣኤም ሕይወትም እኔ ነኝ» ባላላት ነበር/ዮሐ. ፲፩፡፳፭/።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል፡ «ትንሣኤውን በተመለከተ ጌታችን እንዲህ ያለ አይደለምን? ይህንን መቅደስ አፍርሱት፤ በሦስት ቀንም ውስጥ እሠራዋለሁ» እንደገናም እንዲህ አለ /ዮሐ. ፪፡፲፱/። «ሕይወቴን ሳነሣትም፤ ልጥላትም ሥልጣን አለኝ» /ዮሐ. ፲፡፲፰/። ስለዚህ የጸለየው ስለምን ነበር? የጸለየው በእርሱ ስለሚያምኑ ወገኖች ነው። ዱካውን ይከተሉት ዘንድ መከራ ሲመጣቸው በጽናት ይቋቋሙ ይከተሉትም ዘንድ፤ በፈተና የሚጸና ሰው የተባረከ መሆኑን ያሳይ ዘንድ፤ ሊቀ ካህናችን ጸሎትንና ልመናን ከብርቱ ጩኸትና ዕንባ ጋር አቀረበ።

ጌታችን የተነሣው በራሱ ሥልጣን ነው፤ ነገር ግን ፈቃዱን ለአብ በመስጠት በመታዘዝ አደረገው። የአባቱን ፈቃድ ፈጽመ። ስለዚህ በክርስቶስ ጽድቅ አዲስ ሕይወትን ለመኖር ለተመረጡ ወገኖች ምሳሌውን ትቶላቸው ሔደ።

ነገራችንን እንዲህ በማለት እንጠቅልል። የሰው ልጆች ዘላለማዊ ድኅነት ይፈጸም ዘንድ ወልድ እስከመስቀል ሞት ድረስ ታዘዘ። ስለዚህ ሥቃይንና መከራን በድኅነት ዝነ ውስጥ ያዘ። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል ልጄ በተቀበለው መከራ መታዘዝን ከተማርን እኛማ ስለድኅነታችን ምን ያህል መታዘዝ ይገባን ይሆን?

ሐዋርያው ይህ ንጽጽር አስቸጋሪ ጉዳዮችን እንደያዘ በመመልከቱ ሕፃናት ወተትን እንደሚመጡ አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን ብቻ አንሥቷል። ጀማሪዎች የሚለማመዱበት የእውነተኛ የወንጌልን ወተት እንደሚ ከተለው ሰጥቶናል። ሐዋርያው እንዲህ ይላል «ስለ እርሱ የምንናገረው ብዙ ነገር አለን። ጆሮዎቻችሁ ስለፈዘዙ በቃል ልንተረጉመው ጭንቅ ነው። ከጊዜውም የተነሣ አስተማሪዎች ልትሆኑ ሲገባችሁ አንድ ሰው ስለ እግዚአብሔር ቃላት መጀመሪያ ያለውን የሕፃንነት ትምህርት እንዲያስተምራችሁ እንደገና ያስፈልጋችኋልና። የሚያስፈልጋችሁም ወተት ነው እንጂ ጠንካራ ምግብ አይደለም። ወተት የሚጋት ሁሉ ሕፃን ስለሆነ የጽድቅን ቃል አያውቅምና። ጠንካራ ምግብ ግን መልካሙንና ከቶውን ለመለየት በሥራቸው የለመደ ልቡና ላላቸው ለፍጹማን ሰዎች ነው» /ቀ. 1፡18-19።

ሐዋርያው ያነጣጠረው ከአይሁድ አሳብ ያፈነገጡትን ባልበ ስሉ ሕፃናት ይመስላቸዋል። ስለእግዚአብሔር ማውራት ከጀመሩ ረጅም ዘመናትን ያሳለፉ ስለሆኑ፤ መምህራን መሆን በተገባቸው ነበር። ከእነርሱ ነቢያት ተገኝተዋል። ለእነርሱ የሕፃን መስጠት ሆኗል። ነገር ግን ለአሕዛብ መንፈሳዊ መሪዎችና መምህራን በመሆን ፈንታ የሚመግበው ሌላ ወገን እንደሚያ ስፈልገው ሕ ፃናት ሆነዋል።

ሐዋርያው እንዲህ ይላል፡- «ስለ እርሱም የምንናገረው ብዙ ነገር አለን። ጆሮዎቻችሁ ስለፈዘዙ ልንተረጉመው ጭንቅ ነው» ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል «የሚነገራቸው ቃላት ከባድ ስለነበሩ አይደለም። እነርሱ ግን ለማዳመጥና ለማስተዋል ዳተኞች ስለሆኑ ነው እንጂ» ቅዱስ ዳውሎስ እንዳለ «በትንሽም ሆነ በብዙ ቃላት ግራ የሚገባቸው የደካማ ሰዎች ጠባይ እንዲህ ነው። ሐዋርያው ሁሉም ነገር ከባድ ሆኖባቸዋል ቀላል ነገር እንኳን ላይቀር» ይላል ማንም ሰው እንደዚህ አይሁን በማለት ይመክራል።

ስለዚህ ችግሩ ያለው ክርስትና እምነት ላይ አይደለም። አይሁድ ላይ ነው እንጂ። እውነተኛውን እምነት የሚገልጸው የእግዚአብሔር ትንሢትና ምልክቶቹ አስቀድሞ ተነግሯቸው ነበር። ሊረዱቸው አላባቸውን አሰባስበው ሊገነዘቧቸው አልተቻላቸውም። ትኩረታቸው በፊደል ላይ ሆኗል። ዕድገታቸውን የገደበው ይህ ነው። እንዳይ በስሉም ሆነዋል፤ ስለዚህ ሁልጊዜም ቢሆን ተምረው እውነትን የማያውቁ ወተት የሚጋቱ ሆነዋል። ጠንካራ ምግብ መመገብ አልተቻላቸውም።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል፡- ሁሉንም ምግብ መፍጨት እንደማይችሉው ደካማ ጨንፈር የማዳመጥ ድካም አለባቸው። ስለሆነም የምትከራ የምትቆጣ ግዴላሽ የሆነች ነፍስ የመንፈስን ተግጥጽ አት ቀበልም። ከደቀ መዛሙርቱ አብዛኛዎቹ የተናገሩትን የሚከተለውን ቃል ስሙ «ይህ የሚያስጨንቅ ንግግር ነው ማን ሊሰማው ይችላል?» /ዮሐ. ፮፡፮/። ነገር ግን ጠንካራ ለሆነ ሰው ሁሉም ነገር ቀላል ብርሃንና ለክብር ነው። ስለዚህ በተላሉ ሎጊያዊ ወደሆኑ ነገሮች ሊመለከት ይችላል።

አይሁድ በድካማቸው ምክንያት የመምህርነት ቦታቸውን ስልጣናት ነገር ግን እንደ ሕፃናት ስለሆኑ ሐዋርያው ወተትን ጋታቸው። ወተት ስንል የወንጌልን መሠረታዊ አሳብ ቀንሶ ማለታችን አይደለም፤ ነገር ግን ሕፃናት ለትልልቅ ሰዎች የሚሰጠውን ምግብ አብረው እንዲመገቡ ጠንከር ባለ ቃል ተናገራቸው።

ክፉውንና በጉውን በመለየት ተግባራዊ በሆነ እንቅስቃሴ እየደገፈ፤ የእኛን ዕውቀትና ጠባይ ሳይሆን መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሆነውን ዕውቀት ገለጠላቸው።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል፡- «ሕፃናት በተወሰነ የዕድሜ ክልላቸው መልካም እና መጥፎ ምግብን አይለዩም። ክፉ የሆነውን ነገር ወደ አፋቸው ያደርጉታል ያለምንም መለየት ነገር ግን የበሰለ ሰው ይህንን አያደርግም። ስለዚህ ሕፃናት ንጹሕ ወተትን ያገኙ ዘንድ የእናታቸው ርዳታ ያስፈልጋቸዋል። ነገር ግን በዕድሜ ከፍ ሲሉ ጠንካራ ምግብን ይመግባሉ እንደፍላጌታቸው መጠን።»

ቤተ ክርስቲያን እንደእናት ለልጆቿ ወተትን ትሰጣለች። ለጠነክሩት ጠንካራ ምግብን። ይህ ማለት ሁለት ዓይነት ምግብ ወይም ሁለት ዓይነት ወንጌልን ታስተምራለች ማለት ነውን? አይደለም። የቤተ ክርስቲያን ብቸኛ ሥራ ለእያንዳንዱ የቤተ ክርስቲያን አማኝ የክርስቶስን ዕውቀት በምልዓት ማደል ነው። ለሕፃናት በሚረዱበት አግባብና መጠን ለአረጋውያንና ለጉልማሶችም በሚመገቡት መጠን ታድላለች።

ለሁሉም ግን እንድ የክርስቶስ ዕውቀት ነው የሚነገረው፤ ለሕፃናትም ይሁን በዕድሜ ለገፉት። ቅዱስ አትናቴዎስ እንዲህ ይላል፡- ወደ ፍጹምነት ደረጃ ለሚደርሱ ወገኖች ጌታችን ወተት የሚሰጥ ምግብ ይሆንላቸዋል። ቅዱስ ጳውሎስ «ሕፃናት እንደመሆናቸው ደካማ ለሆኑ ወገኖች ወደ ፍጹምነት ደረጃ ማድግ ላልተቻላቸው ጌታችን እንደየደረጃቸው ምግብ ይሆንላቸዋል» ጠንካራ ምግብ ግን መልካሙንና ክፉውን ለመለየት በሥራቸው የለመደ ልቡና ላላቸው ለፍጹማን ሰዎች ነው /ቁ. 10/።

ምዕራፍ ስድስት

ስለ እምነት

ቅዱስ ጳውሎስ የጌታችንን ሰማያዊና ዘላለማዊ ክህነት ከአርን ጊዜያዊ ክህነት ጋር እያነጻጸረ ከነገረን በኋላ፤ አሁን ስለ እምነት አስፈላጊ የሆኑ ነጥቦችን ማውሳት ጀምሯል። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደመልክ ጼዴቅ ክህነት ሥርዐት ለዘላለም ሊቀ ክህናት መሆኑን ካወሳ በኋላ የጌታችንን የክህነት አገልግሎት ይዘረዝራል። በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የሚከተሉት ይገኙበታል፡-

፩. ንስሐና አብርሃት

፪. የሕይወት ተጋድሎ

፫. ለአብርሃም የተደረገ መሐላ የሚሉት ተካተዋል

፬. የንስሐ አብርሃት

ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ይላል፡- «ስለዚህ የክርስቶስን ነገር መጀመሪያ የሚናገረውን ቃል ትተን ወደ ፍጻሜ አንሂድ፤ መሠረትን ደግመን አንመሥርት፤ እርሱም ከሞተ ሥራ ንስሐና በእግዚአብሔር እምነት፤ ስለጥምቀቶችና እጆችንም ስለመጫን ስለ ሙታንም ትንሣኤ ስለዘለዓለም ፍርድ ትምህርት ነው። እግዚአብሔርም ቢፈቅድ ይህንን እናደርጋለን» /ቁ. ፩-፫/።

የክርስቶስን ነገር መጀመሪያ የሚናገረውን ነገር ትተን ወደ ፍጻሜ አንሂድ ሲል፤ ምን ማለቱ ነው? ለክርስትና እምነት መሠረታዊ የሆኑ ስድስት ነጥቦችን አንሥቷል። እያንዳንዱም የተያያዙ ምስጢራት አሉአቸው። ለተጠመቀ ክርስቲያንም ልክ እንደ ሀ፤ ለ፤ መ የፊደል ዘሮች የተያያዙ ናቸው። ሊገለጹም የሚገባቸው መሠረታዊ የሆነ ጥቅም ያላቸው ነጥቦች ናቸው።

፩. በኃጢአት ምክንያት ከሞተ ሥራ ንስሐ መግባት እና በእግዚአብሔር መታመን፤ እነዚህ የመጀመሪያ ተቀዳሚ ነጥቦች ናቸው። ያለ እነዚህ የቤተ ክርስቲያን አካል መሆን መቻል የሚታሰብ አይደለም።

ሐዋርያው ከሞተ ሥራ ንስሐ መግባትን፤ ከእምነት አስቀድሞ ያስቀመጠው ዐቢይ ጉዳይ ነው። ምንም እንኳን ንስሐ የእምነት ፍሬ ቢሆንም፤ ነገር ግን ማረጋገጥ የፈለገው ንስሐ ፍጹም ጠቃሚና ለእምነት መኖር አስፈላጊ መሆኑን ለማሳየት ነው። ከንስሐ ውጭ የሆነ እምነት የለም። ቅዱስ ያዕቆብ እንዳለ «ወንድሞች ሆይ እምነት አለኝ የሚል ሥራ ግን የሌለው ሰው ቢኖር ምን ይጠቅመዋል? እምነቱን ሊያድነው ይችላል? ነገር ግን አንድ ሰው አንተ እምነት አለህ እኔም ሥራ አለኝ እምነትህን ከሥራ ለይተህ አሳየኝ፤ እኔም እምነቴን በሥራ አሳይሃለሁ ይላል /፬፣ ፲፬፣ ፲፫/።²⁴

፪. ስለጥምቀቶችና እጆችንም ስለመጫን

ከክርስቶስ እምነት መሠረታዊያን ጉዳዮች መካከል አንዱ ከክርስቶስ ጋር በጥምቀት ለመቀበር መቻል ነው። ከእርሱ ጋር በሕይወት ትንሣኤ ለመነሣት ይቻላል፤ ዘንድ ይህ አስፈላጊ ነገር ነው። በክርስቶስ ኢየሱስ ሕይወትን ለማግኘት መንገድ ነው። በእጆችም መጫን የመንፈስ ቅዱስ ስጦታን መቀበል፤ ጥምቀትን ተከትሎ ልጅነት በማግኘት የሚፈጸም ነው። በዚህ አገልግሎት ሥጋና ነፍስ ይቀደሳሉ። የእግዚአብሔር ቅዱስ መቅደስም ይሆናሉ።

²⁴ ሐዋርያው ለእምነት መሠረት የሆኑት ቀዳሚ ነጥቦችን አውስቷል። መሠረት ስለሆኑ ክርስቲያኖች ጠንካራ በሆነ ሃይማኖትና ምግባር ላይ መቆም ይኖርባቸዋል። በእነዚህ መሠረታዊ ሃይማኖትና ምግባር ጠንካራ ሆነው ይድጋሉ። መሠረት አድርጎ ያቆማቸው ምስጢራት ስድስት ናቸው። እነዚህም እምነት፣ ንስሐ፣ ጥምቀት፣ እጅ መጫን፣ የሙታን ትንሣኤና ዘላለማዊ ፍርድ ናቸው። በእግዚአብሔር የሚኖረን ተአምራዊ ሀልዎቱን ባሕርዩን ፍጹምነቱን ቅዱስነቱን በማወቅ የሚፈጸም ብቻ ሳይሆን ከምስጢራት መካፈልንም የግድ ይላል።

፫. ስለሙታን ትንሣኤና ዘላለማዊ ፍርድ

የክርስቲያኖች ተስፋ የተያዘው በሙታን ትንሣኤ ነው። ሥጋና ነፍስ ዘላለማዊ የሚሆኑበት ሰማያዊ ደስታ እንዳለ የምንመለከተው የሙታንን ትንሣኤ በማመን ነው። መልካም የሠሩ ወገኖች፤ የክብር አክሊልን ይቀዳጁ ዘንድ፤ በእምነት ያልነበሩ ሰዎች ቅጣታቸውን ይስሙ ይቀበሉ ዘንድ የዘላለማዊ ፍርድ ቀን አለ። ሐዋርያው ይህንን ሁኔታ ሲገልጽ፤ «በመሥዋዕት እንደሚደረግ የእኔ ሕይወት ይሠዋልና የምሔድ በትም ጊዜ ደርሷል። መልካሙን ገድል ተጋድያለሁ ሩጫዬን ጨርሻለሁ። ሃይማኖቴን ጠብቄአለሁ። ወደፊት የጽድቅ አክሊል ተዘጋጅቶልኛል። ይህንንም ጻድቅ ፈራጅ የሆነው ጌታ ያን ቀን ለእኔ ያስረክባል፤ ደግሞም መገለጡን ለሚወዱት ሁሉ እንጂ፤ ለእኔ ብቻ አይደለም» /፪ኛ ጢሞ. ፮፫/።

አስቀድመን የገለጥናቸው የመጀመሪያዎቹ ሁለት ነጥቦች ማለትም ከሞተ ሥራ ንስሐ መግባትና በእግዚአብሔር መታመን የእምነታችን ምስላዎች ናቸው። ጥምቀትና ስለእጆች መጫን የሚናገሩት ነጥቦች የእግዚአብሔር ሥራ በአማኞች ሕይወት ውስጥ የሚያመጣውን ተጨባጭ ለውጥ ማሳያዎች ናቸው። የመጨረሻዎቹ ሁለት ነጥቦች የአማኞች ተስፋ ናቸው። ያለዚህ ተስፋ የሚጓዝ ክርስቲያን ያለ አቅጣጫ ጠቋሚ የምትጓዝ መርከብን ይመስላል። መንገዱን ይስታል። ቅዱስ ጳውሎስ ለዕብራውያን ክርስቲያኖች የነገራቸው የክርስቶስ እምነት የቆመባቸውን እውነተኛ ምስላዎችን ነው። ሥራቸውም እስከ ብሉይ ኪዳን ይዘልቃል። ከአይሁድ ወገን የሆነ ክርስቲያን በክርስቶስ የሚደረገውን እምነት የንስሐ መንገድ ለመቀበል አይቸገርም። አስቀድመን ስለዘረዘርናቸው ነገሮች መንገር አያስፈልገውም።

ንስሐና በእግዚአብሔር ማመን መሠረታዊው የብሉይ ኪዳን ሕግ ነው። ከዚህ በተጨማሪ የጥምቀትን ጉዳይ በብሉይ ኪዳን በምልክትና በጥላ የተደረጉ ጥምቀትን የሚገልጹ ሥርዐቶች ስለነበሩ፤ ጥምቀትን ለመቀበል መሰናዶ እንደሆኑ በቀላሉ ይገነዘባል። ከሙታን ተለይቶ መነሣት እና ዘላለማዊ ፍርድ ትምህርትም በአይሁድ ዘንድ እንግዳ የሆነ ትምህርት አይደለም።

ሐዋርያው በጣም ጠቃሚ የሆኑ ነጥቦችን አንሥቷል። ስለተጠመቀ ምእመን ቤተ ክርስቲያን ያላት አመለካከት ምንድን ነው? በመንፈስ ቅዱስ ውስጣዊ ልቦናው የበራለት ነው? የእግዚአብሔር ቃል ከአይወቁ ጋር የተስማማለት ነው? የድኅነትን መንገድ ያጣጣመ ነው? ቅዱስ ጳውሎስ ጥምቀት አንዲት መሆኗን ንስሐ የገባ ክርስቲያን ጥምቀት ካለችው እንደገና ሊጠመቅ እንደማይገባው ይናገራል። ለማያዊውም ስጦታ «አንድ ጊዜ ብርሃን የበራላቸውን፤ ለማያዊውም ስጦታ የቀመ ሱትን ከመንፈስ ቅዱስም ተካፋዮች ሆነው የነበሩትን፤ መልካሙንም የእግዚአብሔር ቃልና ሊመጣ ያለውን የዓለም ኃይል የቀመሱትን በኋላም የካዱትን እንደገና በንስሐ እነርሱን ማደስ የማይቻል ነው። ለራሳቸው የእግዚአብሔርን ልጅ ይሰቅሉታልና ያዋርዱታልም» /ቀ. ፬፻፲፭/።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ «በኃጢአት ወድቀው በንስሐ የተነሡ ወገኖችን በተመለከተ እንዲህ ይላል፡- ጥምቀትን መድገም የማይቻል ነው። ስለዚህ የማይቻለውን ነገር አንለማመድም። አንድ ጊዜ የበራላቸውን ከሰማያዊ በረከት ተካፋይ የሆኑትን መልካም የሆነውን የእግዚአብሔርን ቃል ያዳመጡትን፤ የተቀበሉትን፤ የጸኑትን፤ የታተሙትን፤ የመንፈሱንም መደብር በልባቸው የተቀበሉ [፪፻፳፫] ቆሮ. ፩፻፶፱ በወድቀ ከጸጋው ቢራቁቱ የእግዚአብሔርን ልጅ እንደገና ለራሳቸው ሰቅለው ታልና፤ እኒህን ወገኖች እንደገና በጥምቀት ማደስ የሚቻል ነገር አይደለም።

ወደ ንስሐ አይመጡም እያልን አይደለም። እንዲህ ያለውን አሳብ እግዚአብሔር ከእኛ ያርቅ በጥምቀት እንደገና አይታደሱም እያልን ነው። በጥምቀት አዲስ ሰው መሆን አይቻላቸውም፤ ንስሐን በተመለከተ የሚታደሱትን መዝሙረኛው ዳዊት እንዲህ ይላል «ኅልማሽነትህን እንደ ንሥር ያድሳል» መዝ. ፻፫፡፭። ስለዚህ ንስሐ በኃጢአት ምክንያት ያረጁትን ወገኖች ታድሳለች። ከኃጢአት ውርዝውና ወደ ወጣትነት ታሸጋግራቸዋለች።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ጥምቀት አይደገምም የሚለውን ምክንያት ሲያስረዳ፡- የሐዋርያውን ቃል ጠቅሶ ኃጢአት የሚሠሩ ወገኖች የእግዚአብሔርን ልጅ ለራሳቸው ይሰቅሉታልና የሚል ቃልን ጨምሯል። ጥምቀት ከጌታችን ጋር መሞት ነው መቀበርም ነው። እርሱን መድገም ማለት የጌታን ሞትና ትንሣኤ መድገም ማለት ነው። ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ በማለት ትምህርቱን ቀጥሏል «ቤተ ጊዜ በእርስዋ ላይ የሚወርደውን ዝናም የምትጠጣ መሬት፤ ለሚያርሷትም ደግሞ የምትጠቅምን አትክልት የምታበቅል ከእግዚአብሔር በረከትን ታገኛለችና እሾህንና ኩርንችትን ግን ብታወጣ የተጣለች ናት። ለመርገምም ትቀርባለች መጨረሻዋም መቃጠል ነው።» /ቀ. ፯፡፭/።

የእግዚአብሔርን ነጻ ስጦታ የምትቀበል ነፍስ ልክ በተደጋጋሚ የዝናም ውኃን የምትጠጣ ምድርን ትመሰላለች፤ ቅድስናም ወደ እርሷ ይቀርባል። እነዚህ መለኮታዊ ስጦታዎች ወይም ዝናም የቅድስት ሥላሴ ነጻ ስጦታዎች ናቸው። የምንቀበላቸውም በጥምቀት እውነተኛ የእግዚአብሔርን ቃል በመስማትና፤ ሌሎችንም የቤተ ክርስቲያን ምስጢራትን በመፈጸም ነው። ነጻ የሆነውን ዝናም ማለትም ለማያዊ ስጦታን የተቀበለች ነፍስ እንደተቀበለችው መጠን፤ መንቀሳቀስ ካልተቻላች ዘር አብቅሳ ማፍራት ካልተቻላች እሾህና አሜኬላ ያበቀለች ደረቅ በረሐ ትሆናለች።

ነገር ግን ከእውነተኛና የተቃጠለ ልብ የሚወጣ የንስሐ ዕንባ የመንፈስ ፍሬ እንድናፈራ ውስጣዊ ሰውነታችን ያድሳል። በረሀነታችንን አጥፍቶ ቅዱስ የሆነ ገነት ያደርገናል። ሰማያዊው መሸራ ፍሬያችንን ለመቅመስ ደስታው ፍጹም ይሆናል።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ያ ዝናብ የቅዱስ መጽሐፍ ትምህርት ምሳሌ ነው ይላል። እግዚአብሔር በነቢዩ ኢሳይያስ አፍ በኮረብታማው ተራራ ስለተከለው ወይን እንዲህ በማለት ተናግሯል «አጥሩን እነቅሳለሁ፤ ለማሰማርያም ይሆናል፤ ቅጥሩንም አፈርሳለሁ ለመራገጫም ይሆናል፤ ባድማ አደርገዋለሁ አይቆረጥም አይከተኮትም ኩርንችትና እሾህ ይበቅልበታል» /ኢሳ. ፭፡፳/። በነቢዩ በአሞጽ አፍም እንዲህ ብሏል «እነሆ ቀኖቼ ቀርበዋል፤ ጌታ እግዚአብሔር ይላል በምድሪቱ ላይ ራሳቸውን እሰጻለሁ። የዳቦ ራሳቸውን አይደለም፤ የውኃ ጥምም አይደለም፤ ነገር ግን የእግዚአብሔርን ቃል የመስማት ራሳቸው ነው» መዝሙረኛው ዳዊት እንዳለ «የእግዚአብሔር ወንዝ ውኃን የተሞላ ነው» /መዝ. ፳፭፡፱/። መለኮታዊ ዝናምን ትምህርትን የተቀበለች ምድር እርሱም ሰማያዊ የሆነ የእግዚአብሔርን ልጅ የመንፈስ ፍሬን ማፍራት ይቻላታል። ለበረከትም ትሆናለች። ቃሉን የምትሰማ ምድር፤ ነገር ግን ተግባራዊ የማታደርግ ዝናም እንደምትቀበልና ፍሬ ግን እንደማትሰጥ እንደተረገመች ምድር ትሆናለች። ስለዚህ ጌታችን አይሁድን አላቸው እኔ መጥቼ ባልነግራችሁ ኃጢአት ባልሆነባችሁ ነበር፤ አሁን ግን ለኃጢአታችሁ ምክንያት የላችሁም እርሱ ሥጋ ለብሶ መጥቶ ራሱን ሰጥቶ ነበር/ዮሐ. ፲፭፡፳፪/። ሰማያዊ የሆነ ዝናምን ከወይንም ፍሬ ያገኘ ዘንድ ጠበቀ ነገር ግን ሆምጣጣ ፍሬን አፈራ /ኢሳ. ፭፡፱/ እርሱም ኃጢአት አመጽኝትና አሉማመን ነው።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል፡- ከሌላው በበለጠ እነዚህ ቃላት እኛን የሚመለከቱ ናቸው ብዬ አሰጋለሁ። እንዲህ ብሏልና፤ ብዙ ጊዜ ከምታገኘው ዝናብ የተነሣ እንደምትረስርስ ምድር ያለማቋረጥ እናዳምጣለን በውኃ በተመሰለ ጊዜ እርጥበታችንን አስወስደን፤ እሾህን አፍርተን እንገኛለን። እሾህ ማለት ምን ማለት ነው? ጌታችን የሚናገረውን የሚከተለውን ቃል እናዳምጥ «የዚህ ዓለም አሳብና የባለ ጠገነት መታለል ቃሉን ያንቃል የማያፈራም ይሆናል» /ማቴ. ፲፫፡፳፪/

ምንም እንኳን መለኮታዊ ዝናም የተትረፈረፈ ቢሆንም፤ ፍሬ ሳናፈራ እንዳንቀር ያስጠነቅቃል። ርግማንን የተሞላ እሾህን እንዳናፈራ እንጠነቅቅ። ጌታችን በእሾህና ኩርንችት ፈንታ ምርጥ የሆነ የወይን ሐረግን ከእኛ ይፈልጋል፤ ይጠብቃልም። ቅዱስ ጳውሎስ በእነርሱ ላይ የተስፋ መንፈስን ይፈነጥቃል፤ በእነርሱ ዘንድ የተረገመ ምድር እንደሌለ የተቀደሰ ምድርም እንደተመለከተ እንዲንከባከብት እንዲጠብቁትም እንዲህ ይላል፡- «ወዳጆች ሆይ ስለእናንተ ግን ምንም እንኳን እንዲሁ ብንናገር አብልጦ የሚሻለውና ለመዳን የሚሆነው እንዲሆንላችሁ ተረድተናል» /ቁ. ፱/። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል፡- «እናንተን ለመመዘን እነዚህን ቃላት አልጠቀምም ሁለንተናችሁ እሾህ አፍርቷል ልላችሁ አልደፈርም። እንደዚህ እንዳትሆኑ ግን አፈራለሁ። ወድቃችሁ ከምመለከታችሁ በዚህ ቃል ባስደነግጣችሁ እመርጣለሁ» ይህ የቅዱስ ጳውሎስ ጥበብ ነው። ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ በማለት ትምህርቱን ቀጥሏል «እግዚአብሔር ቅዱሳንን ስላገለገላችኋል እስካሁንም ስለምታገለግላችኋል ያደረጋችሁትን ሥራ ለሰሙም ያሳያችሁትን ፍቅር ይረሳ ዘንድ በወጂኛ አይደለምና በእምነትና በቅድሳሕትም የተስፋውን ቃል የሚወርሱትን እንድትመስሉ ጌንጂ፤ ዳተኞች እንዳትሆኑ ተስፋ እስኪሞላ ድረስ እያንዳንዳችሁ ያንን ትጋት እስከመጨረሻ እንድታሳዩ እንመኛለን» /ቁ. ፲፡፲፱/።

ይህንን በተመለከተ ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ሲናገር፡- «እግዚአብሔር አዲስ መንፈስን በመስጠት መንፈሳቸውን ሊያስተካክል ፈልጎ ነው፤ የቀደሙ ነገሮችን በማስታወስ እግዚአብሔር ድካማቸውን እንዳልረሳ አያንዳንዱ ነገር የተመዘገበ መሆኑን አስረዳ።» ለገላትያ ሰዎች በጻፈው መልእክት እንዲህ እንዳለ «መልካም ሥራን ለመሥራት አንታክት» /ገላ. ፮፻፱/ «በዚህ ጊዜ መምህራን ልትሆኑ በተገባችሁ ነበር» /ዕብ. ፭፻፲፮/። በተጨማሪ ለገላትያ ሰዎች «ከእርሱ ወደ ልዩ ወንጌል እንዴት ፈጥናችሁ እንዳለፋችሁ እደነቃለሁ» እንዳላቸው፤ ቅዱስ ጳውሎስ በትምህርቱ ጥበብን የተመላ ነው/ገላ. ፭፻፲፮/። አስቀድሞ ከመሬት ጋር አነጻጽሮ እየወቀሰ መለኮታዊ ዝናምን ተቀብላ እሾህና ኩርንችት የምታፈራ ምድር የእርሞሃን ምልክት መሆኗን ከነገራቸው በኋላ እዚህ ላይ አልተዋቸውም፤ የተስፋ በርን ከፍቶ እንዲጸኑ አድርገዋል። እግዚአብሔር የሠሩትን ሥራ ይዘጋ ዘንድ ኢ-ፍትሐዊ ሥራ የሚሠራ አለመሆኑን ነገራቸው። እርሱም ስለሰሙ የተደረገውን የቅዱሳን አገልግሎት ነው። ሐዋርያው ፍጹም ግልጽና የሚያዳላ እውነትንም ከመናገር ወደ ኋላ የማይል በመሆኑ፤ በወቀሰው ጊዜ ፍጹም ርኅራኄ ይታይበታል። እየወቀሳቸው ያደፋፋራቸዋል። በእውነትኛ እምነት ውስጣቸውን ያቀጣጥላል። ዐይኖቻቸውን ወደ መለኮታዊ ቃል ኪዳን አንሥተው እንዲመለከቱ ያበረታታቸዋል።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል፡- «ተስፋ ወደ ላይ እንድናንጋጥጥ ያደርገናል። ከቁስላችንም ይፈውሰናል ተስፋችን አደጋ ላይ ነው ብላችሁ አትጨነቁ። በእምነትና በእውነት ወደ ጸጋው ዙፋን ቅርቡ እንጂ»

ለጌታ አገልጋዮች ሁሉ የቅዱስ ጳውሎስን ጽላሌነት መከተል አስፈላጊ ነው። እርሱ የተስፋ ሐዋርያ በመባል ይታወቃልና። በወቀሳ መካከል እንኳን አያንዳንዱን ልብ ይደግፋል። የጌታችንን ፍለጋ ተከትሎ ስለእርሱ እንዲህ ተብሎ እንደተጻፈ፡- «አይጮህም፣ ቃሉንም አያሥም፣ ድምፁንም በሚያ አያሰማም የተቀጠቀጠ ሽምቆን አይሰበርም የሚጠሰንም ክር አያጠፋም» /ኢሳ. ፶፪፻፱/። ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ ዕብራውያንን እግዚአብሔር ድካማቸውን እንዳልረሳ በማስገንዘብ የፍቅር ዋጋቸውን በማስታወስ በተለይም ቅዱሳንን ለማገልገል ያደረጉትን ሥራ እያደነቀ ያደፋፋራቸዋል።

ቅዱሳን ሲል ምን ማለቱ ነው? ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል፡- «ሕይወቴ የተስተካከለ አካሄድን ከእግዚአብሔር ጋር ያደረገ ክርስቲያን በሕይወት እየተመላለሰ እንኳን እርሱ ቅዱስ ነው። ያላመነ ባል በሚሰቱ ተቀድሷልና ያላመነችም ሚስት በባሏ ተቀድሳለች» /፩ኛ ቆሮ. ፮፻፱/። እምነት ሰዎችን እንዴት እንደሚቀድስ ተመልከቱ እንኳን ቅዱሳንን ይቅርና ተራ ሰው እንኳን ተቸግሮ ብንመለከትው ልንረዳው ይገባናል። መክላትን፣ ባሕታውያንን፣ መክላይያትን ብቻ አይደለም መርዳት የሚጠበቅብን እነርሱ በአደኗራቸው ቅዱሳን ናቸውና በእምነታቸውም ፋና ወጊዎቻችን ናቸውና አስፈላጊውን ነገር ልናደርግላቸው የግድ ነው።

ነገር ግን ከማያምኑ ወገን አንዱ ተቸግሮ ብንመለተው የርዳታ እጃችንን ልንዘረጋለት ይገባል። በእምነቱ እርሱም የቅዱሳን ወገን ነውና። ቅዱሳንንም ስናገለግል ከታናናሾቹ ወገን የሆኑ ምእመናንንም እንዳንዘነጋቸው ማስተዋል ይጠበቅብናል። ለማያምንም ምሕረትን እናድርግለት፤ ስለዚህ በዚህ መንገድ የማያምኑ ወገኖቻችን ቤት መድረስ ይቻላል። «እንግዲያስ ጊዜ ካገኘን ዘንድ ለሰው ሁሉ ይልቁንም ለሃይማኖት ቤተ ሰዎች መልካም እኛድርግ» /ገላ. ፮፻፲፮/።

ቅዱስ ዠሮም እንዲህ ይላል፡- «ለድሆች ክርስቶስን ማልበስ የናንተ ሐላፊነት ነው። በታመሙት በኩል ክርስቶስን ጠይቁት፤ በተራቡ ሰዎች አማካኝነት መግቡት። መጠለያ በሌላቸው ሰዎች አስጠልሉት። ደናግልን እንደግፋቸው በተለይም የታመኑትን የእግዚአብሔር አገልጋይ የሆኑትን በምድር ላይ ሆነው አፈረሩቸውን እንደመላእክት በምስጋና ያደረጉትን ወገኖች እንደግፋቸው።»

የአብርሃም ቃልኪዳን

ሐዋርያው አማንያዮ ሊያደርጉት የሚገባውን ሕያው አገልግሎት ከዘረዘረ በኋላ፤ ይህም ቅዱሳንን በማገልገል የሚገለጥ መሆኑን አስረድቶ፤ በፊታችን አምነቱ በተግባር የተፈተነውን አብርሃምን ያነሣል። አምላካዊ ቃል ኪዳንን በመሐላ መሰጠቱን ለማስረገጥ «እግዚአብሔርም ለአብርሃም ተስፋ በሰጠው ጊዜ በእውነት እየባረከሁ እባርክሃለሁ፤ እያበዛሁም አበዛሁለሁ፤ ብሉ ከእርሱ የሚበልጥ በማንም ሊምል ስላልቻለ በራሱ ማለ። እንዲህም እርሱ ከታገሠ በኋላ ተስፋውን አገኘ» /ቁ. ፲፫-፲፭/። እግዚአብሔር የገባውን ቃልኪዳን ጠበቀ ሰው ሊረዳውና ሊያየው በሚችለው መልኩ ቃል ኪዳኑ ተፈጸመ። እንዲህም አለ፡- «ሰዎች ከእነርሱ በሚበልጠው ይምላሉና ለማስረዳትም የሆነው መሐላ የነገሮች ሁሉ ፍጻሜ ይሆናል» /ቁ. ፲፯/ መሐላ ሰዎች ቃል ኪዳናቸውን ለመፈጸም መቻላቸውን የሚያረጋግጡበት ቋንቋ ነው። ስጦታው ነጻ ነው፤ የሚያማልል ነው፤ የተረጋገጠም ነው። በትዕግሥትና በእምነት ከሚመላለስ ሰው ውጭ ማንም ሊቀበለው አይችልም። መለኮታዊ መሐላን በተመለከተ ቅዱስ አውግስጢኖስ እንዲህ ይላል «እግዚአብሔር ሲናገር እጅግ የሚያስገርም ነው መሐላውን? መሐላው የገባውን ቃል እንደሚፈጸም ማረጋገጫ ነው። በማን ይምላል? በራሱ ከእርሱ በላይ የሚበልጥ የለምና እግዚአብሔር ቃል ኪዳኑንም ርዳታውም እንደማይለየን በራሱ ምሏልና።

ለዚህ መለኮታዊ ዕርዳታ መልሳችን አሉታዊ እንዳይሆን እን ጠንቀቅ ነገር ግን አዎንታዊና ተግባራዊ የሆነ መልስን ያለ መሰልቸት ልናቀርብ ይገባል እግዚአብሔር የሰውን ነጻ ፈቃድ ይወዳል፤ ይቀድሳልም።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንዲህ ይላል፡- «እግዚአብሔር የሚሰጠው ስጦታ ከእርሱ ወገን ብቻ የሚደረግ የአንድ ወገን ስጦታ እንዲሆን አይፈልግም። እኛ አገልጋዮቹ በስጦታው ተካፋይ መሆን ይኖርብናል እንጂ። እንዲህ ከሆነ አናፍርም ጸጋው ሁልጊዜ ሊረዳን የተዘጋጀ ነው። የጌታችን ቸርነቱ እንኳን ደህና መጣሽ የሚሏትን ዘወትር ትጐበኛቸዋለች። ስለዚህ ጌታችን ወደፈጣሪዋ የምትገለግለን ነፍስ ሲያገኝ ከማይቆጠረው ስጦታው ያፈሰሳታል፤ እኛ ከምንጠይቀውና ከምንፈልገው በላይ ሆኖ እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባውን መሐላ ሲፈጽም እንመለከታለን «ስለዚህም እግዚአብሔር የተስፋውን ቃል ለሚወርሱ ፈቃዱ እንደ ማይለወጥ አብልጦ ሊያሳየቸው ስለፈቀደ እግዚአብሔር ሊዋሽ በማይችል በማይለወጥ ነገር በፊታችን ያለውን ተስፋ ለመያዝ ለቆምን ለእኛ ብርቱ መጽናናት ይሆንልን ዘንድ በመሐላ በመካከ ላችን ገባ። ይህም ተስፋ እንደመልሕት አለን፤ እርሱም አርግጥና ጽኑ የሆነ ወደ መጋረጃውም ውስጥ የገባ ነው። በዚያም አየሱስ እንደመልክ ጼዴቅ ሹመት ለዘላለም ሊቀ ካህናት የሆነው ስለእኛ ቀዳሚ ሆኖ ገባ» /ቁ. ፲፯-፳/።²⁵

²⁵ እግዚአብሔር ለአብርሃምና ለዘፋ ይህንን የሚጨበጥ ተስፋ ሲሰጥ /ዘፍ. ፳፪፡፲፮/ ቃሉን በመሐላ ጭምር አጸና። በራሱ ማልሁ አለ። መሐላ በሰዎች ዘንድ ቃልን ማጽኛ ነው። ሰው ከእርሱ በላይ በሆነው ነገር ይምላል ይህም የነገሮች ሁሉ ፍጻሜ ነው። የእግዚአብሔር ተስፋ ደፈጸም አይፈጸም ይሆን ብለን እንዳንጠራጠር ከእርሱ በላይ ማንም ስለሌለ የማይዋሽ እግዚአብሔር በራሱ ስም ማለ። መሐላው የተስፋውን ቃል እንድንወርስ መያዣችን ሆነ።

ቅዱስ ጳውሎስ በዚህ ትምህርቱ መንፈሳዊ ደኅንነታችን በሁለት ዋና ዋና መሠረታዊ ጉዳዮች ላይ እንደሚደርፍ አስረድቷል። የመጀመሪያው መለኮታዊ መሐል እና የመሐላው ፍጹምነት ነው። እግዚአብሔር በሚናገረው ነገር አይዋሽም። መሐላውንም አያፈርስም። ይህ ቃል ኪዳን በፍጹም መሐላ የታጀበ በመሆኑ፤ ልባችን በተሰፋ ይመሳሳል። ልክ በሞገድ መካከል ያሉትን መርከቦች እንደሚደግፍ መልህት ነው። ሁለተኛው መንገድ ለአብርሃም የተገባው ቃል ኪዳን በጌታችን መድኃኒታችን አያሱስ ክርስቶስ ተፈጽሟል። እርሱም የሃይማኖታችን ሐዋርያ ሊቀ ካህናትም ነው። ጀማሪም ፈጻሚም ነው። እውነተኛ ደኅንነታችን እርሱ ነው፤ ሰማዮችንም ነው። የተቀበልነው ቃልኪዳን ምድራዊ ቃልኪዳን አይደለም። ጊዜያዊ የሆነ መቅደስም አይደለም። ከመጋረጃው ጀርባ ወደ አለች ሰማያዊት መቅደስ እንድንገባ ፈቀደልን እንጂ። ይህንን ሁሉ ደስታ ከእርሱ ጋር ልንቀበል ተፈቅዶልናል። እርሱ ዘላለማዊ ሊቀ ካህናት ነው። እንደ መልክዴዴቅ ከሆነት ሥርዐት። ቅዱስ አትናቲያስ ዘለክሽንድርያ እንዲህ ይላል። ጌታችን መድኃኒታችን አያሱስ ክርስቶስ በደሙ በተደረገ በሆነት ወደ ሰማያዊት መቅደስ ገባ። ይህችውም በሰው እጅ ያልተሠራች ናት። እርሱ ለእኛ ድል በክብር ዘውድ ሁሉ ተከልላል። እርሱ ከሁሉ በላይ ነው። ጸደቅ ስለሆነ ከፍ፤ ከፍ፤ እናደርገዋለን። እርሱ ራሱ እንዲህ ብሏል «እነርሱ ደግሞ በእውነት የተቀደሱ ይሆኑ ዘንድ እኔ ራሴን ስለ እነርሱ አቀድሳለሁ» ይላል። ይህ ማለት እርሱ ሥነ ስብዓላዊ ሆኖ የተቀደሰ ነው ማለት አይደለም። በባህርይው ቅዱስ ነው እንጂ። የሚቀድስ እንጂ የሚቀድሱት አይደለም። ነገር ግን ስለእኛ ተናገረ ከፍ፤ ከፍ፤ እንዲያደርጉትም አያስፈልገውም። ስለዚህ እንዲህ ተብሎ ተጻፈ «እናንተ መሳገንቶች በራችሁን ከፊቱ፤ የዘላለም ደጆች ይከፈቱ፤ የክብርም ገብ ይገባ» (መዝ. 103/1) በእርሱ ፊት በፍ ተዘግቶ እየመቅም። እርሱ የሁሉ ፈጣሪ የዘላለም ነው ይህ የተጻፈው ስለእኛ ነው እንጂ። በፊታችን የገነት ደጆች ተዘግተውብን ነበርና።

ምዕራፍ ሰባት

ክርስቶስና መልክዴዴቅ

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የዕቅድ ያን ዘር ለሆኑ ክርስቲያኖች የክርስትና እምነትን በመቀበላቸው ምክንያት አጣጣው የሚሉትን ነገር አሁን ከተቀበሉት ምስጢር ታላቅነት አንጻር እየመዘነና በተቀበሉት እምነት ኃሴትን እንዲያደርጉ ይመክራል። የጌታችንን አገልግሎት ከመላእክት የመላእክትን ከቀደምት አበው እያንጸጸረ አስረድቷል። የእምነትና የተግባር ሰው ከሆነው ከአብርሃም ሕይወት የተወሰነውን ከፍል ወሰደ ከመልክዴዴቅ ጋር መጥጥቱን ለእርሱ መግባቱን አስረድቷል። ሁሉም የአይሁድ ዘርች የሌዊ ነገድን ጨምሮ ከአብርሃም ወገን የተገኙ ቢሆንም አብርሃም ራሱን በመልክዴዴቅ ፊት ትንሽ አድርጓል ባየውም ጊዜ እንደሞተ ሰው ሆኖ በፊቱ ወድቋል። በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የሚከተሉት ዋና ዋና ነጥቦች ተካትተዋል።

- ፩. መልክዴዴቅ የክርስቶስ ምሳሌ /ቁ. ፩-1/
- ፪. የአዲሱ ክህነት ቃል ኪዳን /ቁ. 10-17/
- ፫. የብሉይ ኪዳንና የሐዲስ ኪዳን ክህነት /ቁ. 18-23/
- ፬. መልክዴዴቅ የክርስቶስ ምሳሌ

የመልክዴዴቅ ታሪክ በአራት ዘጠነረት ምዕራፍ 10 ላይ ተገልጿል። አብርሃም ለመልክዴዴቅ እንደ ንጉሥና ካህን አቀባበል አድርጎ ለታለ። አብርሃም ነገሥተ ኮልዶጎሞርን ገድሎ ድል አድርጎ በተመለሰ ጊዜ ከምርኮው አሥራት አድርጎ በመልክዴዴቅ አስረከባል ይህ ምስጢር ለአይሁድ ይመጣ ላለው መሢሕ እውነተኛው ሊቀ ካህናት ክርስቶስ ማለፍ ነበር። የሚከተለውን ጥያቄም ሊጠይቁ ይገባቸው ነበር።

ሀ. አብርሃም የብዙዎች አባት ሆኖ ሳለ፤ የሌዊም ክህነት በእፋ ሳለ፤ ከዘኁ ላልተገኘው እንግዳ ሰው አሥራትን ለምን አወጣ?